

DISPUTATIO INAUGURALIS IURIDICA
DE
IVRE DOTALI-
TIORVM

Von Witthumb und Leibgeding

QVAM ASSISTENTE IEHOVA
EX DECRETO ET AVTHORITATE AM-
PLISSIMI JVRISCONSVLTORVM IN ILLV-
STRI IVLIA ORDINIS

PRAESIDE
AMPLISSIMO CONSVLTISSIMO ET EXCEL-
LENTISSIMO VIRO

DN. GEORGIO WERNERO,
ICTO, FEVDALIS ET CANONICI IVRIS PRO-
FESSORE ORDINARIO, FACVLTATIS SVÆ PRO-
TEMPORE DECANO, DICASTERII GVELPHICI ASSESSO-
RE, DN. PRÆCEPTORE AC PATRONO ÆTER-
NUM DEVENERANDO

PRO SVMMIS IN VTROQVE JVRE PRIVILEGIIS AC
HONORIBVS CONSEQVENDIS

Publicè examinandam proponit
GERHARDVS Hammacher Osnabr.

VVestphal.
IN NOVO IVLEO MAIORI
AD DIEM MAIL.
HORIS ANTE ET POMERIDIANIS.

HELMESTADII,
Typis HINNINGI MULLERI Acad. Typogr.

ANNO MDCCCXXXV.

THE STATUTE IN VARIOUS PARTS

IN THE YEAR 1701

BY THE PARLIAMENT OF GREAT BRITAIN

IN THE FIRST YEAR OF THE REIGN OF

GEORGE THE FIRST

BY GEORGE W. BARNARD

OF THE MIDDLE TEMPLE

ESQ. ATTORNEY AT LAW

IN THE CITY OF LONDON

PRINTED BY J. STURGEON

AT THE SIGN OF THE ROSE

IN THE STREET NEAR ST. MARTIN'S

I. N. D. N. I. C.

POSITIO 1.

Causam dotis ubique præcipuam *a.* juri naturali inconueniens esse vix potest, *b.* quæ principaliter mulierum, secundario publicam utilitatem concernit. *c.*

a. l. 1. ff. solut. matrim. ibiq. gloss. l. 70. ff. de jur. dot. l. 85. ff. de regul. jur. ut Bartolus in omni parte mundi & contra quemcunque eam (peraudacter) privilegiam pronunciet in l. 1. n. 24. ff. solut. matrim. part. 3.

b. cum ut dotes saluæ conseruentur propter quas mulieres nubere possint, viri ad nuptias æqualium eo magis invitentur, ad procreandam sobolem, replendamque liberis hominibus civitatem Reipubl. maxime sit necessarium Aristot. lib. 2. polit. c. 7. Ampliss. Consultiss. Dn. D. Hahn Præceptor & patronus meus summo opere observand. in Obsev. Theor. præct. ad Vvesenb. tit. de jur. dot. n. 1.

c. Bartol. in l. 1. n. 24. ff. sol. matr. p. 3. Dan. Moller. in Const. Elect. part. 3. const. 20. n. 30. & seqq. Ioach. Beust. tract. de dot. part. 3. cap. 6.

II.

Hinc in securitatem dotis donatio propter nuptias constituta, *a.* ut mulieri quoquo modo prospectum sit. *b.*

a. §. 3. inst. de donat. l. fin. & tot. tit. C. de donat. ant. nupt. Gloss. in autb. dos data. C. ibid. nostratibus dicitur die gaging vermachnids oder miedelag quæ eadem sit quantitate qua dos

data *auth. aequalitas* & ibi Gloss. multique *dd. c. de pact. convent. & 101. 111. c. de aqualit. dot. & donat. propter nups.* vide Hotom. & Beust. accuratate tractantes tractatibus suis de *dot. b. l. 24 ff. solus. marim. l. 29. l. 30. & auth. Donationem C. de jur. dot.* Perez. *comm. in Cod. 111. de donat. ante nups. n. 5.* Ex ea enim ita consultitur mulieri, matrimonio soluto, si res dotales non existant, ut habeat unde vivat. Constant. Roger tract. de dote argumento. *dotis accessiones. n. 7.*

III.

Surrogatū
dotalitium
in locum
donat.
propt. nups.

In locum Donationis propter nuptias circumstantiæ variæ subrogarunt Dotalitium.

Lehn. *c. 56. ante fin. gloss. c. 57. in pr. gloss. V Vehn. obs. pract. in verb. Leibgeding.* Coler. *decis. 57. & 60.* Dobbercin. *in prompt. jur. verb. donat. propt. nups.* Quod alias Donarium, doarium, dotarium seu victilium, ein Leibgeding / Leibguch / Leibgut / oder Wittthum / vocatur Magnifico Dn. Richter. absolutissimo suo tractatu de privil. creditor. *disp. 5. fol. mihi 155.* De quo Simon Pistor. *consil. 20. n. 11.* ait: Ob auch diese Ehe- stiftung des Wortes Wittthum offte gebrauchet / auch ich doch / es sey in den Landen / da es breuchlich eben so viel als bey Uns Leibgeding / und nennen es die Canonisten dotalitium *c. ex parte X. de for. comper.* Panorm. dicit esse dotis pretium Schurf. dicit victilium *conf. 24. cens. 1. 130.*

IV.

Origine Dotalitium est juris Canonici a, informatione Saxonici, b. non civilis. c.

origo do-
talit.

a. *vid. c. ex parte X. de for. comper. c. plerumq. X. de don. int. vir. & uxor.*

b. nam licet marito jure communi non liceat donatio- nem propter nuptias, in feudo constituere, *arg. 2. feud. c. 24 & 2. f. c. 55. c. 83.* ex clementia tamē principis & arbitrio provin-

cias

hæc ejus ortum est *Lehnt. c. 56. ibid. gloss. n. 9.* primitus enim
aus des Fürsten Gnade und des Landes Willkühr à nobilibus
introducitur, postea consuetudine comprobatur, mul-
tisque solennitatibus informatum.

c. constitutio hæc per omnia ex regulis juris civilis
æstimari non potest, ait Nobiliss. Ampliss. Dn. D. Hahn. *obf.*
Theor. pract. ad VVes. tit. de jur. dot. n. 11. Besold. *thesaur. pract.*
verb. Leibgeding n. 46. nisi quod prætendunt quidam *ex l. 3. C.*
de secund. nups. quæ tamē non meminit ullius donationis pos-
sessæ, sed saltem mulierem ad secunda vota transeuntem,
habere potestatem utendi fruendi superstitibus rebus de-
functi mariti: Sic frustra objicitur *l. unic. C. si secund. nups. mul.*
in qua nullius compensationis dotalis mentio fit, sed sal-
tem relictum usumfructum mulieri secundo nubentem su-
perstitibus liberis restitui oportere, quæ lex à dotalitij natu-
ra toto cœlo aberrat, cum dotalitium ad dies vitæ etiam
secundo nubentis subsistat, nisi pacta dotalia aliud velint,
secund. Roischii & Dd. comm.

V.

Respectum habet ad Dotem, Also das eins vmb Respectum
habet ad
dotem.
des andern willen geschicht / a & constituitur in com-
pensationem dotis. b

a Landr. lib. 3. Art. 75. *ibid. gloss. nov. sub lit. a.* Hartm.
Pistor. p. 1. q. 4. n. 20. Rauchb. q. 31. n. 19. Roisch. tract. de dotal.
art. 1. n. 1.

b Landr. gloss. in fin. & lib. 3. art. 75. *in gl. fin.* Hartm. Pi-
stor. p. 1. q. 4. n. 21. Hering. tract. de fidejuss. c. 6. n. 227. VVes.
conf. 50. n. 27. Dan. Moll. qui & pactum quod sine dotis com-
pensatione fit, non valere dicit, in Const. 42. p. 2. n. 9. per l. 14.
l. 17 ff. de pact. dot.

VI.

Non placet autem sententia quorundam a qui ob Non est
donatio.
hæc dotalitium donationem dicunt. b, a tex-

a textus ipsius gloss. in *Lehnrecht c. 31. col. 2. n. 2. ibi* Jhe
solltet wissen. Beust. *de jur. dot. p. 3. c. 9.* item gloss. in *Landr.*
lib. 1. art. 21. in verbo Leibzucht.

b Aliud enim est doni datio sc. traditio, aliud doni
capio, acceptio sc. quæ sub titulo donationis comprehen-
duntur quamvis abusivè, si quis donationem autem vere
definire cupiat cum Nobiliss. Ampliss. Dn. D. Hahn præce-
ptore, patrono, & fere ad triennium hospite meo ætatem
devenerando, rectè dixerit Donationem esse actum ad do-
num in aliquem conferendum affectum, vel sit actio qua
quid donatur in *Observ. Theor. Pract. ad Vtes. tit. de donat. n.*
2. diff. ad Sutholt. 6. animadu. 4. clarum autem est dotalitium
non esse doni capionem, nec doni donationem multo minus
actum aliquem donationis, sed singulare aliquod jus à ma-
rito in mulierem collatum de quo inferius dicemus.

VII.

Nec rectè dicitur respectu dotis emptio venditio
annuorum reddituum, & nec pignus sive hypotheca. *b*

a In reddituum enim per emptionem venditionem consti-
tutione, vere ac principaliter emptio venditio per sua essen-
tialia contrahitur, cum in ea maximè hæc tria concurrant,
consensus contrahentium, pretium certum, & merx pro-
pter quam quis emit, ut sunt redditus aut obligatio ad an-
nuas pensiones. At in Dotalitio non est emptio venditio,
quia in eo constituendo intercedere videtur pactum ali-
quod conditionale, ut si maritus supervixerit lucretur do-
tem mulieris sine retributione, cum omnibus fructibus
lib. 1. Gloss. in Landrecht art. 31. Hartm. Pistor. lib. 1. q. 4. n. 20.
Nov. Elect. constit. 42. Dan. Moll. ibid. n. 2. In hoc pacto por-
ro dos & dotalitium quasi merx & pretium dantur, non ta-
men principaliter ut fiat emptio & venditio sed principa-
liter ut eo melius cedat matrimonium *arg. l. 3. l. 20. C. de jur.*
dot.

dot. l. 75. ff. cod. l. 7. §. 2. 3. & 4. ff. solut. matrim. Roland. à
Valleriaet. de lucro dot. q. 4. n. 13. Anton. Guibert. Costan.
rr. de dotib. c. 2. n. 1. & seq. Phanuc. de Phanuncijs comment. de
lucy dot. summar. 1. n. 12. 2. In annuorum redituum empti-
one requiritur ut census, pensio, vel redditus quantitatem
justam ratione pretij non excedant; ne fraus fiat per eam
legi de modo usurarum, sed pro centum aureis, quinque; an-
nuatim accipiantur secundum *Constit. Carolinam Anno 1548. in
comitiis Augustanis promulgatam, quæ extat in ordinat. Polis. sub
tit. de usurar. contract.* Quod in dotalitijs non obtinet, sed
in ijs ratione dotis datæ quoad usuras duplum constituitur,
Weichbild art. 22. ibiq. gloss. de quib. infra. 3. requiritur ut
pensiones à venditore pro lubitu, quando cunque, sorte re-
stituta, pretiove redhibito redimi possint, ast in Dotalitio
locus ordinariæ reuersionis aut redemptionis non est, sed
de ejus natura est, ut citra ullam redemptionem mulier
post obitum mariti ad dies vitæ suæ sine ulla inquietudine
codē utatur fruatur *Gloss. ord. in Landrecht lib. 1. art. 21. n. 2 gloss.
in Lehrn. c. 32. n. 2. §. Ihr sollt wissen text. in Lehrrecht c. 31. vers.
sethet auch ein Herr. Glossa in Weichbild art. 22. n. 21. §. So
denn das die Frau. Beust. de jur. connub. part. 3. c. 9. Dn. Riche-
ter de jur. & privil. cred. disp. 6.*

b quia dotalitium non ita datur in securitatem dotis
illatæ, ut quovis modo repeti possit, sicut in pignore aut hy-
potheca, sed saltem si maritus vel ad inopiam vergeret aut
moreretur, illa aut dorem repetere, aut ex constituto do-
talitio vivere queat, & quidem secundum modum præscrip-
tum *Nov. Elector. constit. 42. ibiq. Dan. Moller. n. 2. 4 & 6.
2. in pignore vel hypotheca ea securitas intercedit, ut non
tantum creditori rem oppignoratam tenere liceat, donec
solvatur debitum, sed etiam distrahere, si ei intra certum
tempus non sit satisfactum §. 2. Inst. quib. alien. hic vel non. l.
4. ff. de*

4. ff. de pign. act. In dotalitio verò talia non obveniunt, quia saltem usumfructum constitutum habet, ad dies vitæ, nullam autem distrahendi aut alienandi facultatem, nihil enim juris in alium transfert §. 3. Inst. de usufr.

II X.

Dotalitio
Dotalitij.

Sed est ususfructus quidam a uxori è re mariti b in compensationem illatæ dotis, pro sustentatione ad dies vitæ suæ constitutus, c

a. arg. §. 1. inst. de usufr. l. 1. l. 2. ff. de usufr. l. 5. ff. de usufr. per. Echtr. c. 31. post pr. vers. zu ihren Leib und Lebtagen. Zobel. lib. 1. tit. 21. in lit. f. Hartm. Pistor. lib. 1. q. 4. n. 23. Modest. Pistor. cons. 29. n. 3. Rauchb. q. 30. n. 6. n. 1. Observandū hic ususfructus voculam duplicis esse significationis, sumitur enim 1. Materialiter, aut latè pro quacunque fructuum perceptione l. 38. ff. de V. O. l. 126. §. 1. cod. l. 26. ff. de usufr. legat. ita usumfructum habet quilibet, qui re sua utitur jure dominij, sive plenus sit dominus sive utilis 2. formaliter sive specialiter & proprie, pro illo distincto jure, quo res aliena nobis servit. l. 1. ff. de usufr. vid. Nobiliss. Dn. D. Hahn in Obs. theoreti. pract. ad VVes. de usufr. n. 1. Dicitur autem Dotalitium ususfructus non in significatione priori, sed posteriori, quatenus servitus est personalis quæ debetur uxori. vid. Berlich. par. 2. concl. 59. n. 11. & seq.

b aut alterius, respectu tamen mariti, nam uxor nunquam dotalitium ut dotalitium constituit VVehn in Obs. pract. verb. Leibgeding Sed uxori constituitur, gl. in Echtr. c. 31. Beust. 17. de jur. connub. p. 3. c. 7. & c. 9.

c rext. in Echtr. c. 31. vers. Leihet auch ein Herr. Hartm. Pistor. q. 4. n. 21. lib. 1. Zobel. in const. Aug. par. 2. cap. 42. Myns. decad. 14. resp. 4. n. 23. Rauchb. q. 30. n. 1. VVescnb. p. 2. Consil. 77. n. 3. 4. & 5. arg. l. 54. 120. & c. ff. de reg. jur.

IX. Cum

IX.

Cum ut plurimum ex rebus feudalibus dotalitia constitui soleant, a jure Saxonico differentia enata est inter geding und Lehn diciturque geding / quando uxor investita usque ad vitam mariti, post obitum vero ejus dicitur Lehn.

Differ. inter geding und lehn

a gloss. Lehnrecht c. 31. n. 8. Hartm. Pistor. p. 1. q. 4. n. 1. 11. & 12. Beust. p. 3. de jure connub. c. 9. Kotschke ex gl. Landr. lib. 3. art. 36. in verb. Lehn oder Leibgeding ubi dicit viduæ postulanti omnino dotalitium in feudo constituendum, etiam si allodia sufficerent, ex ea ratione, quia consuetum est dotalitia viduis nobilibus in feudo constitui, tractatu de dotalis, artic. 1. n. 21. 22.

b pro investitura abusiva sumitur eine Anwartsung quod intelligendum eo casu, si maritus uxori simpliciter das geding ohn gewehr hat lehen lassen / und also das Weib nur schlechts das angefälle hat ut a gloss. in Landr. lib. 3. art. 75. ubi autem uxor simul cum marito das Lehn und die Gewehr hat / per text. Lehnrecht, cap. 56. in princ. & consil. Elector. 45. p. 2. ibique Dan. Moll. tunc proprium est uxoris feudum gloss. in Lehnrecht. c. 2. n. 21. quia per debitum infeudationis ritum, nempe per investituram ei constitutum videtur, juxta c. 1. §. fin. de feud. cognit. 2. F. c. 1. 2. F. cap. 11. in pr. quod à marito fieri haud poterat, quia qui dominium directum non habet, non potest alteri feudum constituere arg. l. 67. ff. de contrah. empt. l. 11 l. 54. l. 120. l. 160. §. 2. ff. de Reg. jur. X.

Constituatur Dotalitium vel sola lege, vel facto hominum.

XI.

Facto hominis constituitur vel autoritate publica vel privata.

modus constituendi.

B

XII.

Publica, quando coram superiore apud acta a certis pactis dotalibus intervenientibus, pro maiore confirmationis certitudine, celebratur. *b*

a Quod intelligendum, non de licentia, decreto, auctoritate & solennitate expressa, sed simplici tantum consensu, qui non tantum verbis expressis, sed & tacite & facto ipso declarari potest, vid. Rosenth. *Synops. jur. feud. cap. 9. concl. 29.* hinc non sine causa, constante adhuc matrimonio inter illustres, uxorum deductionem in possessionem dotalitij, ad homagium capeffendum peragi, eventual'emq; successionē eas aggredi videtur quod Hering. *tractat. de fidej. c. 6. n. 228.* in superiore Lusatia & alibi quotidie fieri perhibet. *b* modum confirmationis ab Imperatore factæ videre licet in *Lehnrecht cap. 57. ibiq; gloss. in pr. gloss. in Landr. lib. 3. art. 73. vers. disß recht aber.*

XIII.

privatus
quomodo
constituitur.

Privata auctoritate constituitur vel pacto inter vivos, vel mortis causa.

XIV.

Inter vivos, meditatione nuptiarum, hinc est quod vel ante vel post nuptias fieri possit.

Cujus exemplum imperator in *l. 19. l. fin. C. de donat. ant. nupr. c. 2. inst. de donat.* exhibet. Et quamvis contra SCtum, prohibens donationem inter virum & uxorem, esse videatur: longe tamen abest, cum prohibitio illa ad simplices donationes quæ ex inordinata liberalitate proficiuntur, pertineant, *gloss. ad d. l. 19. verb. interdictas esse,* & porro probatur *per l. final. pr. vers. simplices etiam. C. eod.*

XV.

Cum constitutio Dotalitij magis sit ob causam antidotalis censenda, a quæ constante matrimonio atq; ac ante augeri, cum dos augetur, potest. *q. l. l.*

a l. 1. §. 1. l. 19. l. 27. ff. de donat.

b l. 10. C. de donat. ante nupt. eadem ratione conjuges constante matrimonio dotalitium sibi stipulari facultatem habent, *arg. l. fin. C. de indict. viduit. toll. ut ex gloss. Weichb. d. arr. 22. n. 12.* colligitur, nisi forte regionis aut judicii mores aliud suaserint, aut pactis aliter sit conventum, quæ ante omnia in judicando sunt attendenda. *Const. Elect. 42. in fin.*

XVI.

Vbi vero, nec ante nec, post celebratas nuptias uxori constitutum, neque etiam de constituendo conventum, heredes mariti continentur ad constituendū.

Heredes continentur constitutioni,

gloss. in Weichb. d. arr. 22. n. 12. ibi weiter gesetzt eine Frage Ketsch. tract. de dotal. arr. 8. n. 3. n. 4. Beust. part. 3. c. 30. tract. de jur. connub. Coler. decis. 63. per 102.

XVII.

Non tamen simpliciter post obitum mariti viduæ dotalitium deberi arbitramur; *a* Sed cum id undiq; respectum ad dotem habeat, *b* non nisi dote realiter illata, statuimus. *c*

Dos realiter illata sit.

a Quasi juvenis pro dote possit obtrudi illata, seni.

b Landrecht l. 3. arr. 75. ibi gloss. nov. sub lit. a. arg. §. 3. Inst. de donat. l. fin. & 101. tit. C. de donat. inter vir. & uxor. Rauchb. §. 38. n. 19. part. 3. Hering. tract. de fideiuss. c. 6. n. 227.

c ad exemplum juris civilis, ubi mariti heredes ad dotationem propter nuptias non tenentur, nisi dos realiter sit illata *per Nov. 91. c. 2. & ex auth. dos data. C. de donat. ante nupt. auth. Sed quæ nihil. C. de pact. conv. Gloss. in Weichb. arr. 22. n. 2. sub fin. vers. Und was an der Witigiffi dem Mann gebürt, & daß sol am Leibgeding der Frauen auch gebrechen Hinc Dd. sententia unanimiter ferè eo collimant, ut nullo constituto dotalitio, mulier repetere possit dotem; quid enim repe-*

B

teret

eret, si nihil intulisset? Videtur etiam nullā rationem com-
pensationis fore, si non illatum fuerit id, quod suscitāt com-
pensationem: vide itaque Dan. Moll. *part. 2. Const. 44. n. 4.*
Hartm. Pistor. *lib. 1. q. 4. n. 8.* Ernest. Cothman. *consil. 92. n.*
5. vol. 2. Hinc, cum communiter Practicis, ait Berlichius,
de necessitate requiri illationem *p. 2. concl. 50. n. 14.* vid. No-
biliss. & accuratiss. Dn. Struvium *System. jur. Feud. exercitat.*
14. sh. 10.

XIIX.

Quod adeo verum, ut, quamvis pactis dotalibus
de dotalitio sit expresse conventum, heredes tamen,
marito defuncto, non aliter ad dotalitij constitutio-
nem obligentur, quam si realiter illata sit; ^a Nisi quod,
licet illata aut promissa non fuerit, pactis tamen sit
constitutum.

^a Quod ita procedit, si maritus in pactis dotalibus ad il-
lationem dotis respexerit; sin minus, aut si dotem illatam
confessus sit, in instrumento dotalitij, etiamsi dos illatā
non sit, heredes ejus ad dotalitium constituendum omni-
no obligantur. Hartm. Pistor. *p. 1. q. 4. n. 8. q. 5. n. 2.* Quo-
cum facit Berlich. *part. 2. conclus. 50. n. 16.* Quæ non à nostris
modo, sed & exterorum populorum Ictis in praxi obser-
vantur; ita ut licet juramento fuisset promissum, nisi ta-
men dos marito vivente illata, non debeatur, uti Guido
Papæ in curia Parliament. observatum fuisse non sine ratio-
ne refert *quæst. 274.* & Matth. de Afflict. *decis. 242.*

^b Nov. Elect. *constit. 42. p. 2. Gloss. in l. 10. C. de pact. conv.*
Hartm. Pistor. *d. l. n. 5.*

XIX.

Prædicto casu præsupposito, vidua in bonis ma-
riti manere potest, donec ei dos restituatur.

Dn. Richter *tract. de jure & privil. cred. ex Nov. Elect. Au-*
gust.

gast. const. 25. p. 2. in fin. das die Frau so lang das jus retentio-
nis in den Lehgütern und ihre Unterhaltung haben sol biß sie
des ihren vergnüget *disß. 6. fol. 161. Bald. in l. pen. C. de pignor.*
act. Dan. Moll. const. 28. n. 16. & const. 42. n. 15. p. 2. Schneidvv.
inst. ad §. 29. de act. n. 62. 63. & seqq. restringit hoc, in quantū sc.
se quantitas dotis numeratæ extendit, non vero in quanti-
tate majori. Iunge Ludovic. Fachsium. *consil. 6. n. 5.* qui jure
retentionis, dotalitij nomine, uti posse viduam statuit.

XX.

Casu, quo mulier dotem certam promisit, con-
stante vero matrimonio, nec numeravit, nec intulit,
si post obitum mariti eam inferre velit; jus Civile re-
tributionem dotalitij omnino negat; a Saxonicum
verò certo respectu admittit, b

Si uxor in
numeravit
nec intulit

a Quoniam nisi dos data fuerit, dotalitium eam haud me-
reri ait: *Imp. Nov. 91. c. 2. & inde desumpta auth. dos data. C. de do-*
nat. ant. nupt. & Gloss. ibid. verb. meretur.

b ut, licet vidua vivente marito nihil intulerit, si tamen
post mortem ejus dotem promissam, una cum debito in-
teresse offerat, tum dotalitium etiam nec dum promissum
constitui soleat, non attento, utrum in mora solvendi fue-
rit nec ne, Hartm. Pistoris *p. 1. q. 4. n. 7.* Dan. Moll. *p. 2. const.*
44. n. 12. Schneidvv. *de hered. qua ab intest. rubr. de succ. eff. int.*
vir. & uxor. Roschitz tract. de dotalitio. artic. 1. n. 17. Beust. *sr.*
de jnr. conn. p. 3. c. 10. Berlich. *p. 2. concl. 50. n. 25.*

XXI.

Vbi verò dotem illatam docere potuerit, nec ma-
rito vivente dotalitium constitutum sit, in electione
ejus est, utrum dotem repetere, an verò dotalitium si-
bi constitui, petere velit.

Si dos illa
ta electio
est penes
mulierem

• Quod sufficiat dotem esse illatam probare mulier, alt Hartm. Pistor. *lib. 1. q. 4. incip. in terris. Saxon n. 16. Beust. de jur. connub. part. 3. c. 10. Kotschitz tract. de dotalit. artic. 1. n. 21. 22. 23.* Nemo autem mulierem coget, probare dotem in feudum fuisse conversam, cum mariti pro lubitu suo de dote, tanquam re, propter onera matrimonij sustinenda sibi data disponere, neq; facti sui mulieribus rationem reddere soleant: ut verisimile prorsus inque dubio præsumtio sit est pro muliere, dotem scil. in feudi, utilitatem esse collocatam Hartman Pistor. *lib. 1. quasi. 4. n. 18. Schultes ad tract. Kotschitz de Dotalit. art. 1. n. 23. Dan. Moll. ad Const. Elect. 44. p. 9.* Huc refero casum, quo dos quidem nondum fuit numerata, vir tamē constante matrimonio ejus usuras accepit: perinde enim est, ac si dotem in pecunia acceptam socero vel affinibus sub usuris mutuo dedisset. *per l. 15 ff. de rebus credit. l. 43. §. 1. ff. de jur. dot. Andr. Kohl. Declarat. constit. Marchic. quasi. 9. n. 22.*

• *b. rexi. express. in Constit. Elect. 44. ibiq; Dan. Moll. n. 10. & seqq. Hartm. Pistor. lib. 1. quasi. 4. n. 19. 20. Beust. 11. de jur. connub. part. 3. cap. 10. Modest. Pistor. quasi. 62. n. 9. part. 2. Beilich. part. 2. concl. 57. n. 3. & seqq.*

XXII.

Quod si dotalitium mulier agnoverit semel, illa sive heredes ejus amplius dotem repetere nequeunt, a ut quæ jam mariti bonis incorporata sit. *b*

• Viâ enim unâ electâ, altera tollitur *l. fin. C. de codicill. & unius electione alterius aditum sibi præcludit l. 11. in fin. ff. de leg. 2. l. 23. ff. de damn.* Cujus ratio est, ne mulieres fragili ac mutabili suo consilio judicia impleant rixis; sic etiam in electione continuo fit ejus, simul ac si dixerit se eam sumere, se-

vi una elec-
ta alteri
non est lo-
cus.

re, secundum l. 20. ff. de opt. legat. vid. quæ notavit Gotofredus ad l. 6. ff. de opt. leg. cumque optio actus sit legitimus iuxta l. 77. ff. reg. jur. illam invertere indecorum est. Altera ratio est ex jure Saxonico, quod dos, dotalitio constituta & maxime acceptata, exspiret, ac penes heredes mariti pleno jure permaneat. *Novell. Constit. Elect. 42. in med. ibiq. Dan. Moll. n. 3. & 12.* ubi dicit quod id quibusdam iniquum fuerit visum, si mulier ante tempus moriatur: dubium tamen & incertum mortis eventum ab utraque parte effecisse, ut æquum & justum haberetur, quod iniquum videri potuisset, ita ut vidua cui dotalitium à defuncto marito constitutum fuit, ab ejus herede cogi nequeat ut, dote recepta, dotalitio renunciaret vid. Maynard. *Decis. Tholos. lib. 2. decis. 76. n. 1. & 2.*

b Dobbercin. *in prompt. juris verb. donat. propter nupt.*
VVes. conf. 26. n. 26. XXIII.

In constitutione Dotalitij, ob majorem concordia & fidei certitudinem, adhibentur certa pacta dotalia, a quibus, tam jure civili, quam Saxonico *b* asserente, certum quid inter se novi conjuges determināt.

a Quæ etsi apud plerasq; gentes fuerint usitata, moribus quoq; Germaniæ etiamnum valde frequentia, Coler. p. 1. *decis. 61. n. 18.* Zasius in l. stipulario hoc modo ff. de V. Obl. tamē aliquando contigit ut per sententiam ad talium pactorū strictiorem observationem | condemnari se quidam petierint in Augustissima Camera Imperiali, uti refert Hering. *tract. de fideiuss. c. 2. n. 136.* idq; obtinuerint.

b l. 1. pr. §. 1. l. 2. l. 7. l. 8. & 10. cum seq. ff. de pact. dotal. l. 1. 4. 5. 6. & 10. l. 1. C. de pact. conv. ut sc. alterutro conjugum mortuo superstes dotem aut donationem propter nuptias lucretur vel reddat, quorum exempla prostant, in l. 2. ff. de pact. dotal. l. 14. 15. & seq. ff. cod.

Nov.

c. Nov. Elect. const. 43. part. 2. ibiq. Dan. Mollerus; Non autem certa ubique locorum forma ijs præscripta est; cum vel per modum contractus, vel in vim ultimæ voluntatis fiant aut etiâ judicialiter conficiantur, Carpz. *part. 2. Const. 43. de fin. i. Nobiliss. Dn. D. Hahn. observ. theore. præct. ad VVes. tit. de pact. dotal. n. 4.* Andr. Kohl. *de pact. dotal. p. 1. n. 30.*

XXIV.

si legibus
non adversetur.

Valent vero pacta dotalia, quoquo modo clare, tamē concepta, *a* dummodo legibus aut moribus non adversetur, *b* aut inde dotis conditio deterior reddatur. *c*

a quicumq, autem casus in pactis dotalibus non expresse decisus est statur in eo juris communis dispositioni *l. 22. ff. solut. matr. l. 50. ff. de condict. caus. dat. caus. non sec. l. 59. ff. de pact. l. legem. C. cod. l. 1. C. de pact. conv. l. penult. C. de dot. promiss.*

b *l. 5. l. 6. ff. de pact. dotal. l. 5. C. de pact. conv.*

c *l. 7. §. 5. ff. de pact. l. 14. ff. de pact. dotal. 1009, tit. cod. vid. Ioachim Scheplitz. ad consuetud. Brandeb. part. 3. tit. 2. §. 18. n. 7.*

XXV.

pacta dotalia
licet in vim
donationis
causa
mortis.

Valent quoque, receptissimis moribus, pacta dotalia de successione universali, in vim donationis causa mortis, vel alterius ultimæ voluntatis.

Myns. cent. 2. obs. 33. n. 10. Geil. 2. obs. 126. n. 2. ubi dicunt talia pacta non dici de futura successione, sed esse obligationē conditionalem *uff den ruck oder wiederfall* / si alteruter sine liberis præmoria tur &c. *Zobel. part. 2. differ. 48. n. 10. & seq. VVes. π. de pact. dot. n. fin.* ibique Nobiliss. Dn. D. Hahn. accuratam faciens enumerationem diversarum opinionum. *Dauth. de testam. n. 84. Coler. decis. 61. n. 18.*

XXVI.

numerus
testium re-
quiritur
certus,

Ut pacta dotalia subsistant, certus testium numerus, pro eorundem diversa qualitate requiritur. Si er-

Si ergo pacta hæc in vim contractus sustinentur, duo vel tres sufficiunt *l. 12. ff. de testib. l. 9. §. 1. C. cod. ubi vëro hereditas, vel tota vel pro parte est relicta, quinque testes ut in vim ultimæ voluntatis valeant, requiruntur d. l. fin. C. de codicill. l. fin. C. de don. caus. mort. cuius quoque meminit Nov. Elector. Aug. p. 2. const. 43. ibiq. Dan. Moll. n. 1. & seq. Zobel. part. 2. differ. 48. n. 12. Quid in Marchia Brandenb. obtineat in hoc passu vid. Lamb. Distelmeier in cons. Marchic. p. 3. tit. 2. §. 4. 5. & 6.*

XXVII.

Cum mulieres non sint personæ habiles standi in iudicio, *a* atq; ne deludantur, *b* curatore opus habent in hisce pactis, *c* nisi agnati aut cognati proximi adsint, ut subsistant. *d*

mulieres in
pactis dot.
opus ha-
bent cura-
tore.

a l. 2. ff. de reg. jur. l. 7. ff. de bonor. poss.

b l. 1. & 108. r. ff. & C. ad SC1. Vellei. Novel. Elector. p. 2. const. 15. in princ. ibiq. Dan. Mollerus n. 1. & seqq. Landr. art. 47. lib. 1. lib. 3. Weichb. art. 26. Echhr. cap. 68. ingl.

c l. fin. §. 1. C. de administ. tut. Iure Saxonico neque in iudicio neque extra iudicium, absque curatoribus aut maritis suis haud quicquam agere possunt, cuiuscunq; sint ætatis, ut ipse *textus d. const. 15. part. 2.* habet. Cumque statutum requirat certas solennitates in contractibus mulierum, etiam in hisce pactis locum habebit.

d Et quamvis Baldus in l. 9. ff. de iust. & jur. constanter asserat, statuta consensum propinquorum in contractibus mulierum aut minorum requirementia iniqua esse, & ob hoc restringenda, quia odiosa; major tamen æquitas in hoc statuto est, quã ut Baldus introspicere potuerit, Talia enim statuta sunt exclusiva doli & metus, ob publicam utilitatem introducta; cum facillime fieri possit ut mulieres una aut alia clausula ad minimum circumveniantur, aut earũ conditio deterior reddatur, cui sententiæ & Cravetta adstipulatur

de simili statuto Ferrariensium in questione de indemnitate mulierum, quæ adjecta est tractatui ejus de antiq. temp. n. 8. id verū esse asserens. Sunt enim agnati vel cognati ipso jure curatores quodammodo, *pr. inst. de legit. agnat. tut. §. 1. inst. de capit. olin.* Hinc cum omnis fraus abesse censeatur, consanguinei que defectum curatoris suppleant, actum à muliere in præsentia agnatorum celebratum firmiter valere tenet gloss. *lat. ad rex. germ. Landr. lib. 1. artic. 44. lit. B. Berlich. p. 2. conclus. 17. n. 84. Bartol. in l. Stricham n. 5. ff. de leg. 2.* Hinc in usu fori practico notandum, apud omnes fere Italos inolevisse, ut sine consensu mariti aut proximorum fœminæ non obligentur, referente eodem Bald. *ad l. 2. C. de rescin. vend. q. 9.*

XLIX.

paçta quomodo vali-
da.

Paçta hæc sua natura valida sunt, a adeo ut etiã irrevocabilia dicantur quibusdam simpliciter b; quod distinctione temperamus c.

a *l. 10. ff. de pact. l. 49. ff. eod. l. 1. & 1. 1. ff. de pact. dotal. Andr. Kohl. in consitut. Marchic. quest. 9. n. 23.*

b *Pres. n. de pact. dotal. n. 4. & consil. 71. n. 24. Geil. 2. Obs. 91. n. 1.*

c *arg. l. 58. ff. de pact. l. 35. ff. de reg. jur.* Aut paçta dotalia ex vi contractus sustineri possunt, quia sc. de dote, donatione propter nuptias tantum, vel de alijs rebus certis, vel per verba contractus & donationis, & non per verba testamenti sunt concepta, & sic alteruter conjugum alterutro invito paçta hæc revocare nequit, talia enim paçta non nisi consensu mutuo revocantur, *l. 1. C. de Oblig. & act. c. 2. X. de sponsal. c. mutare c. quod semel. de reg. jur. in 6.* Aut paçta in modum contractus sustineri non possunt, nisi vi ultimæ voluntatis & donationis causa mortis valeant, sc. quia de hereditate universali aut certa ejus parte concepta sunt, & hoc casu alteruter conjugum altero invito voluntatem mutat

potest §. 1. *inst. de donat. l. 30. ff. de donat. caus. mort. l. 32. §. 3. ff. de donat. int. vir. & ux. l. 4. ff. de adim. vel transfer. legat. vid. Nobiliss. Ampliss. Da. D. Hahn in Observ. theorer. pract. ad VVes. de pact. dotal. n. 4. Ernest. Cothman. consil. 78. n. 169. & 170. VVes. cons. 63. n. 9. Berlich. par. 2. conclus. 51. n. 25. & seqq.*

XXIX.

Pacta dotalia efficacia non sunt ira concepta, ut ^{pacta effi-}
fructus dotis maritus percipiat, uxor vero opera matri ^{cacia.}
monij sustinere cogatur: a item ne constante matrimo-
nio dos petatur. b

a Bald. *in l. 2. in fin. C. de collar. cum contra finem & præ-*
cipnam causam actus interponantur, c. fin. X. de condic. appo-
sitis. arg. l. 27. ff. de mort. caus. donat. arg. l. 80. ff. de contrah. empr.
cui non inconcinne consonat I Crus Vlpianus l. 4. ff. de pactis
dotal. dicens, si fundum in dotem dederit mulier, ita ut ma-
ritus fructus redderet, non esse ratum pactum, jura enim
pacta dotalia adhuc componi volunt, ne mulieris conditio
deterior reddatur; quod contingeret omnino, si pro dote ma-
ritus fructus saltem redderet, l. 14. ff. de pact. dotal. l. 7. §. ff.
de pact.

b l. 11. ff. de pactis dotalib. quidem contraria est & doti-
bus valde inimica, quare per statuta ac mores, imo jura Sa-
xonica expresse abrogata & sublata, quæ non parentibus &
heredibus uxorum, sed superstitionibus maritis dotis emolu-
mentum attribuunt Kauchb. *quæst. 31. n. fin.* cum ut I Crus
Triphonus ait, nisi matrimonij oneribus serviat dos, nulla
sit *in l. 76. ff. de jur. dot.* matrimonij autem onera ferre cogitur
maritus, ergo ad eum eandem pervenire æquitas suadet. Rol.
à Valle *tractat. de lucro dotis quæst. 4. n. 10.* Ioh. Camepez.
tract. de dote par. 4. q. 1. 2. & 3. qui neque pactum dubium ad-
mittit, ex quo potest oriri damnum & commodum, quia

fit in præjudicium mulieris, uti demonstrat d. l. 4. Bald.
Novell. tract. de dote part. 7. privil. 11. n. 1, 2. & 5.

XXX.

Hæ sunt ferè communes Dd. opiniones, quas ita
obtinere putamus, nisi vel loci mores aut leges aliud
suadeant.

Magna siquidem morum & legum autoritas: illa e-
nim jus speciale facit l. 37. l. 35. ff. de ll. quare in omnibus &
semper attendenda l. 31. §. 20. ff. de edilit. edict. l. 17. §. 1. ff. de
aq. plur. l. 25. ff. de usufr. Vnde in sententijs plerumque clau-
sulam hanc adjectam videmus, Ihr könntet oder möchtet dann/
daß es anders in der Ehestiftung versehen / oder aber sonst / des
Orts eine andere Gewohnheit und Stadtrecht were / beweisen
und beybringen / darnach wurde es auch billig gehalten u. Quo-
modo rite ac firmiter in Ducatu Pomeraniæ fiat, de hoc
singulare aliquod Decretum tanquam systema totius hujus
materiæ exhibet Ioachim. Scheplitz. in consuet. Brandenb.
p. 3. tit. 2. §. 11. n. 5. quem omnino vide.

XXXI.

Dotalitium ut constituatur, requiritur ut legiti-
mum & usitatum modum non transeat, a hoc verò si
factum sit, in eo quod superat, non valet. b

a arg. l. 34. C. de donat. l. 25. C. de donat. int. vir. & ux. cum-
que in terris Germaniæ non sit unus idemque modus, ideo
id obtinere debet, quod cujusque provinciæ mos postulat
gloss. lat. art. 75. lit. a. in med. Landr.

b l. 25. C. de don int. vir. & uxor. ubi Gotofredus, Hartm.
Pistor. l. 1. quest. 4. n. 7. Matth. Coler. decis. 15. n. 22, 23. ita in
terrīs Saxoniæ praticari perhibent.

XXXII.

Legitimus autem & usitatus modus est, ut plus sit
in do-

in dotalitio quam dote, et in tantum, ut constitutio dotalitij non valeat, nisi usufructus sit duplicatus bejus quod dotis nomine illatum est. c

usufructus
duplicatus
constituen-
dus,

a. *rexi. express. Novell. Elect. part. 2. const. 82. ibiq. Dani. Moll. n. 11. Schurrff. in Consil. 51. vol. 3. Matth. Coler. decis. 60. n. 11. & seq. VVesemb. consil. 26. n. 32. Notschitz in ejusque tract. de dotal. Schultes arr. 1. n. 4. Hartm. Pistor. p. 1. quest. 4. n. 1. quos recta via sequitur Carpzovius p. 2. const. 42. definit. 2.*

b. Iure communi pacta lucrorum inter conjuges plane erant equalia, ut non solum esset equalitas partium, sed & quantitatum, utq; dote vel donatione propter nuptias aucta vel diminuta ad parem quantitatem & hæc augerentur vel diminuerentur juxta l. 10. C. de pact. conv. l. fin. C. de donat. ant. nupt. Nov. 97. unde desumpta auct. equalitas C. de pact. conv. quatenus autem illa equalitas dotis ac donationis propter nuptias consuetudine sit sublata vid. Modest. Pistor. volum. 2. consil. 13. n. 19. Iure Saxonico vero aliter obrinet, ut sc. si mulier mille florenos in dorem attulisset, tunc ei totidem nomine dotalitij vicissim constituantur, ita tamen, ut utriusq; summæ censum duplicatum ex fundo dotalitij vidua percipere possit VVes. consil. 26. n. 32. Beust. tract. de jur. conub. p. 3. c. 9. Zobel. part. 2. differ. 49. n. 13. n. 15. & alij. Circa quod rursus attendendum, quod de singulis centenis dotis non quinquunces illæ usuræ in terris Saxonie in mutuo permissæ ac usitatæ, sed dextantes, atque sic casu prædicto ducenti floreni viduæ quotannis debeantur, Hartm. Pistor. lib. 1. q. 4. n. 2. & seq. Schneidvv. inst. de success. conjug. n. 44. Cujus rationem Ludovicus Fachsius hisce refert, dieweil aber das Ehegeld und dos sampt der donation propter nuptias nach dem Branch/ im Lehn bleibet und die Wittibe allein ihre Leibzucht und Leibzins auff ihr Lebtag daran hat/so wird ihr auch solche Summa als Leibzins billig jedes hundert mit 10. fl. jahrlich

lich auff ihr Lebtag vorleibgebtingt / *confl. 6. n. 10.* Cui addi-
 tur Magnificus Dn. Richter *nobili tractatu de privil. cred. disp.*
6. fol. mib. 156. qui hanc rationem præindicio quodam con-
 firmat ac illustrat. Ac licet iniquum videatur, præsertim
 casu, quo post breve tempus moritur uxor, ut ita liberi ejus
 non raro de fraudentur; quoniam tamen plane incertum
 est, ac sæpè contingit, ut defunctis maritis in multos an-
 nos vitam producentes viduæ ex dotalitijs tantum lucren-
 tur, ut id quantitatem dotis illatæ plurimum excedat, dubius
 ille mortis eventus efficit, ut æquum & justum habeatur
 quod iniquum videri poterat. Nisi pactis dotalibus aliter
 fuisset conventum aut mores vel statuta provincialia aliud
 suaderent, quibus maxime standum. In illustri enim Ducatu
 Lunzæ non ita obtinet, istius enim constitutio juri comuni
 in hoc convenit, daß die gegenvermachung oder das Dotalitium
 nicht höher als der Brautsehaß anzuordnen ic. unde porro
 sancitur derowegen ordnen unnd wollen, wir / daß sich ein je-
 der ihm und den seinen selbst zu gutem darin mäßige / und wo-
 fern keine erhebliche Ursachen vorhanden auß oberwehnter di-
 sposition und Verordnung der Kaiserl. Rechte nicht trete ic.
 sunt verba ordinationis *Politica Ducatus Lunaburg. tit. 24.*

XXXIII.

vidum ad
 secundas
 nupt. tran-
 sicus non
 ita consi-
 duitur.

Hæc duplicatio non semper procedit: Si enim vi-
 dua dotalitium ad secundas nuptias transiens, mari-
 to in dotem dederit, maritus dotalitium ad quanti-
 tatem dotalitij prioris ei non debet.

Dotalitiorum enim jura in hoc occupantur, ut ubi u-
 xori constituitur dotalitium & eo accepto, dorem neque
 ipsa neque heredes perere possint, sed quasi bonis mariti
 incorporata perpetuo penes eum ejusve heredes maneat;
 Quod in hoc casu nullo passu procedit, cum dos hæc puta-

tiva in hoc dotalitio non sit ejus qualitatis, ut transeat ad maritum ejusve heredes, sed retentâ sua natura, post obitum viduæ finiatur, recidatque ad cognatos proximos mariti primi, Modest. Pistor. *conf. 13. n. 1. & seq. n. 15. vers. ab eo des alios ungeachtet n. 16. & seq. Berlich. p. 2. conclus. 50. n. 51. 52.*

XXXIV.

Pro consuetudine Germaniæ maritus pro constituto à se dotalitio uxori suæ fidejussores dare non cogitur.

an maritus
fideiussorem dare
cogatur uxori suæ

Hering *tractat. de fidejussor. c. 6. n. 226.* Ratio est. Quia dotalitium constituitur in compensationem dotis, ita ut post obitum mariti, uxori sit loco restitutæ dotis Schurff. *conf. 24. cent. 1. & conf. 51. cent. 3.* Iniquum enim, ait Gotofredus, est, cum mulier suum animum suam vitâ credat marito, bona etiam eidem simul non committere, fidemq; magis alieno homini i. e. fidejussori, quam amicitiae fideiq; communi habere, *in not. ad l. 2. C. ne fidej. dot. dentur.* Hinc Heringius *prædicto loco* dicit, se nec legisse aut meminisse unquam, præferim in provinciis Saxoniceis pronunciatum pro dotalitio à marito constituto, mulieri fidejussorem exigere licere.

XXXV.

Mortis causa a constituit maritus, ut, si quid humanitus, ei acciderit, haberet mulier post mortem ejus, quo ad dies vitæ uteretur frueretur, c

mortis causa
constitutio qualis
hoc loco

licet non sit manifestum mortis periculum *l. 1. 2. 3. 4. & seq. ff. & C. passim de mort. caus. donat.* modo expresse mortis facta sit mentio in eventum se. mortis, tunc enim in dubio mortis causa donatio est censenda VVes. *π. ff. de mort. caus. donat.* ibique Nobiliss. & Ampliss. Dn. D. Hahn. *Obs. n. 3. Schneidvv. ad §. 1. inst. de donat. n. 3.* alias donatio inter vivos præsumitur à moriente facta *l. 42. §. fin. ff. de mort. caus. donat.*

Gotof.

Gothofred. in not. ad h. l. 42. Fachin. lib. 5. controu. c. 22. Sch.
Næuius *Systemate suo* p. 2. ad l. 2. ff. de don. mort. caus.

b hæc verba in §. 1. inst. de donat. l. 26. ff. de positi, l. 163. ff. de verb. signif. mortem innuunt.

c Et hujus constitutionis non minor est virtus, quam ejus quæ pactis dotalibus est stabilita, nisi aliud statuto vel consuetudine loci sit inductum; Notandum desuper consuetudinem non ejus loci observari, ubi festivitas nuptiarum celebrata, aut unde uxor ducta est, sed ejus ubi maritus certos fixerit lares, per text. l. 65. ff. ibig. gloss. de judic. Beust. p. 3. c. 5. tract. de jus connub. Schneidvv. de success. int. vir. & ux. n. 3. VVurms. 1. Obs. tit. 37. Obs. 5. n. 1. n. seq.

XXXVI.

personæ
constituen
tes.

Personæ constituentes sunt liberam rerum suarum dispositionem habentes, *a* natura *b* vel lege non prohibita, *c* quæ hoc loco considerantur.

a per l. 21. C. mandati.

b Natura prohibentur muti & surdi, omnino tales, nisi scribere aut aliter certo quodam gestu sensa animi demonstrare possit, arg. l. 10. C. qui testam. fac. pos.

c lege prohibentur vel ob conditionem personæ, quæ jure Saxonico indignam reddit, vel ob defectum quo quis laborat, quo minus perfectè res suas administrare valeat: conditio olim apud Romanos privabat personas quoddam omni potestate administrandarum rerum suarum, quales erant servi, qui plane pro mortuis habebantur l. 209. l. 22. l. 32. l. fin. ff. de reg. jur. Quorum status apud nos in usu non est, sed in orbe Romano, omnes cives effecti & liberi l. 17. ff. de stat. hom. l. 33. ff. ad municip. l. fin. de interd. & rdeleg. Nov. 78. c. 5. Ergo quoque eorum ratio non habenda. 2. Filij familias, quia sub potestate patria, non constituunt; cum non sibi sed patri ac-

tri acquirunt quicquid possident, *l. 3. C. de bon. qualib. l. 5. pr.*
& §. 1. ff. de jur. dor. ergo non habent liberam disponendi
 de rebus suis potestatem, Exceptis bonis castrensis, quæ
 occasione militiæ, vel ex muneribus aut stipendijs *l. 11. ff. de*
castr. pec. l. 1. C. eod. & quasi castrensis, quæ ex professioni-
 bus, ad vocationibus &c. acquisivere arg. *l. 14. C. de advocat.*
divers. jud. quorum respectu patresfamilias dicuntur, ut de
 ijs pro lubitu tam inter vivos quam mortis causa disponere
 possint *l. 2. ff. de castr. pecul. l. 6. C. de bon. qualib. 3.* Quibus ac-
 censer solent capite damnati, quia & hi libertatē amittebāt
 & bona eorū publicabantur *l. 3. §. 1. & §. fin. ff. de qui test. fac.*
poss. Hodie, cum nec servi pœnæ amplius efficiantur *Nov. 22.*
c. 8. neq; bona eorum fisco indistinctè applicentur, quo min⁹
 superstiribus uxoribus dotalitium relinquant nil vetare vi-
 deo. De Bannitis imperij, quorum gravior est pœna
 ardua est controversia, an & hi dotalitium relinquant?
 dubium quidem non est, illos tam jure communi imperij
 quam jure Saxonico facultatem disponendi res suas, per-
 dere *lib. 1. Landrecht artic. 38. gloss. artic. 4. in Weichbild* & sic
 facultatem constituendi dotalitium: an autem dotalitium
 constitutum ante reatum & sententiam declaratoriam
 banni, mulieri validum relinquitur? quæstionis est; & vi-
 detur valde dubium, cum omnia bona mariti banniti cedāt
 fisco; atq; ita per consequens & corpus dotalitij cū omni ju-
 re, Geilius tamen *lib. 2. de pace Publica c. 10. n. 13, 14. & 15* ait se
 non videre, cur hoc fieri non debeat: cum statuta & pacta in-
 ter conjuges valeant per *l. 1. C. de pact. conv. l. 1. ff. de pact.*
dotal. l. 1. ff. rer. amor. Ratio enim æquitatis mulieris patrocina-
 tur innocentia: nā quando ignoravit aut non cōsensit in
 mariti crimē, æquū non foret eā ullā pœnā luere: quare con-
 suetudinem eam quod constante matrimonio acquisita bo-
 na inter conjuges communia sint, cum Panormitano in *C. si*

gratificavit. X. de donat. int. & ir. & ux. probans, præjudicio quodam camerali firmat, inque Camera judicatum fuisse refert, quod uxor, marito condemnato, habere debeat semissem bonorum ex pactis dotalibus, constante matrimonio acquisitorum; imo posse eam, marito bannito, ob delictum separationem bonorum in Camera petere per implorationem officij nobilis judicis, ne bona uxoris cum bonis mariti pariter periculo & direptioni exponantur, Gail. ib. asserit. Potest itaq; dotalitium capessere mulier eoq; utifruui ad dies vitæ, quibus effluxis prædium dotale fisco cedit. Ob defectum prohibentur, quibus vel rationis vel usus rerum nondum facta copia, quales sunt impuberes, quibus ob imperitiam rerum nondum creduntur bona arg. §. u. inst. de testam. arg. l. 5. l. 10. ff. & l. 4. C. de testam. & qui nec nuptias contrahere possunt pr. inst. de nupz. & pr. inst. quib. mod. tutel. fin. Quibus annumeramus mente captos arg. §. 4. Inst. de curat. & prodigos arg. §. 2. Inst. eod. l. 40. ff. de R. J.

XXXVII.

Constitu-
entes perso-
næ sunt Il-
lustres no-
biles &c.

Præcipuæ personæ constituentes sunt Illustres, *a* & nobiles, *b* quibus hodie accedunt ignobiles, *c* festus tamen masculini, *d*

a Quod fere ubique locorum ita obtinere videmus: dicuntur autem illustres, qui præ cæteris emineptiâ, dignitate & potestate magis fulgent, quales in Imperio Romano Germanico ab Imperatore ad Barones inclusivè omnes dicuntur; Schrad. de feud. p. 10. sect. 1. Eorum interest, non solû ditiones suas augeri, sed & illustribus familijs familiam suâ evehi; quod si fieri intendunt, certû quoddam conjugibus suis destinare peculium solent, quo post obitum mariti vidua utifruui possit, de quo videri potest VVehn. qui consuetudines tales in Germania vigere testatur, præsertim inter principes, comites & magnates Obs. pract. in verb. Leibore ding / Leibzucht. item Modest. & Simon. Pistor. in consilijs & responsis suis multis in locis.

b No-

6 Nobiles, quasi virtute & dignitate nobilibiles, præ
 ceteris in jure Saxonico, in constituendis dotalitijs sua ha-
 berent jura & consuetudines, ut videtur *in gloss. Lehnrecht c.*
31. n. 8. ubi: Auff diese zwey Stück / ubi in fine ejus s. additur
 und die ist allein den Edelen zugegeben umb ihrer Ehre willen.
Roersch. tract. de dotalit. art. 3. n. 8. Beust. pr. de dotalit. c. 3.
Harren. Pistor. lib. 1. quest. 4. n. 1. & seq. Schneidw. inst. de suc-
cess. conjug. n. 44. & 46. vollbürtige Rittersleute / die ihre Ab-
 nen mit Schild und Helm beweisen müssen / secundum lauda-
 bilem tenorem der Magdeburgische Politey-Ordnung c. 4.
 §. 1. & §. 2. de der Adlichen Stand nirgend andershero / Dann
 von Adlichen Wesen seine Ankunfft hat / auch auff nichts an-
 ders / denn auff Adlich Wesen und Wandel / als derselben Ehre
 und Zeugnis gewiedmet. Restringitur tamen hoc ad personas
 habiles, si præterea sint vasalli: der auff sein Pferd ohne Man-
 tres Hilff kommen mag / von einem Stock oder Steine eines
 Knies hoch gegürtet mit einem Schwerdt und bewahret mit ei-
 nem Schilde / so mag er sein Ehemweib in Lehn und Erbgütern
 mit der Herrschafft willen beleibdingen / oder ihr ihre Leibzucht
 kräftig und bündig bestellen und vermachen ut pluribus scri-
 pulatur *glossa in Lehnrecht c. 31. n. 8.* quæ ut magis curiosa
 quam utilia moderna consuetudo obnubilat. Observan-
 dam verò, si nobilis duxerit ignobilem, quin ea cum cæte-
 ris nobilibus æquali fruatur jure in hoc puncto, non esse du-
 bitandum *arg. l. 9. C. de incolis. l. 13. C. de dignit. l. 8. ff. de Senator.*
l. 10. C. de nupt. Ast ubi ignobilis duxerit nobilem, illa dotali-
 tium haud petet; cum uxor nobilis nubendo ignobili pri-
 vilegijs prioribus plane renunciare censeatur, per *text. ex-*
press. l. 7. C. de marilegul. arg. l. 8. ff. de Senat. Nisi ex affectio-
 ne singulari aut statuto loci, pro nobilitate, tanquam altera
 dote ei concedatur dotalitium, cum *Gaillo 2. Obs. 9. n. fin.*
 Vtrum autem hæc nobilium jura rectè ad Comites Palati-

nos die Reichshoff Graffen & Doctores extendi possint? interrogari potest; Quod vix negandum putamus: cum Comitum Palatinorum dignitas sit amplissima, cui reliquæ dignitates in imperio vix æquiparantur, de quibus vid. Matth. Stephani *de iuris dict. lib. 2. c. 6. membr. 1.* Sic Doctores facultatum eadem concedi possunt jura in hoc, quia eorum splendida est dignitas Bart. in *prima constitutio. C. n. 10. de no. Co. & l. omn. n. 3. C. de decur. Myns. cent. 4. obs. 31.* Manz. in *patrocin. pauper. decad. 3. q. 3. n. 23. 24.* quæ sane cum dignitate equestri dispositione juris connectitur, *Recess. imp. Augsb. de Anno 1500. tit. von überflüssigkeit der Kleider. §. item die vom Adel so noch nicht Ritter oder Doctores seyn / Et passim in Receptibus Imp.* quoad dignitatem, nunquam nobilibus postponuntur, *Reformation guter Policey Ordn. de Anno 1530. sub Rubr. vom Adel & sub tit. von Doctorem.*

c Non minus ignobili quam nobili consuetudo aliquod jus dotalitij (quamvis rarius fiat) Coler. *decis. 60. n. 17. 18.* concessit, quia utriusque Saxonum habet, Isti erant Bürger / so halt sich die practica also / kan der Mann zu dinge und ringe gehen und sein Schwerdt männlich rücken / und wieder einstoßen / ohne Mannes hülf / so ist er mechtig seinem ehelichen Weibe Leibgeding und Leibzucht zu machen / oder sein Gut auff ihre Lebtag zu übergeben / *gloss. in Lehrrecht c. 31. n. 8. vers. Nota: ist es ein Bürger.* Quæ tamē hodie non ita strictè observantur: plurimis in locis, etiam rusticis uxoribus suis, ex bonis etiā censiticis aut emphyteuticis, dotalitia cōstituere posse comperitū est. Ex alia ratione in VVestphalia, alijsq; locis, dotalitium constituunt domini emphyteuticarij, senibus emphyteutis, ut scilicet, quando senes parentes non amplius contractui emphyteutico vacare, agrum colere, plantare & cætera emphyteutis convenientia præstare valent, relicto prædio liberis suis, ingrediuntur certam fundi emphyteutici par-

partē, & ad dies vitæ nō quidē in cōpensationē dotis, sed pro
exhibitis operis & laboribus ea urantur fruātur. Nemo autē
ad dotalitia admittitur nisi bene meritis de prædio & decre-
pitæ ætatis homo sit de quib⁹ Comes Lipplacus in der Polstren
ordnung der Grafschafft Lëtpe singulari titulo iussit his verbis
die Jentgen so alter und Leibes Belegenheit halber ihrer Hauß-
haltung noch vorstehen können / sollen zu keiner Leibzucht ver-
setzt werden / und stehet dieses zu Erkennenis der Beampten /
mit zuziehen eines jeden Guckern; Aufstöcher; Verderber oder
so die Güter in Beschwer gescheet / haben ihr Leibzuchts Rechte
verlohren 26. tit. 10. §. 1.

d Quia constitutio dotalitij est virorum; neq; verò e-
nim alijs, quam viris competere legitur: hi enim uxores
suas tenentur alere, eisq; de victu prospicere, nisi pro ho-
micidis reputari velint c. 22. *quæst. 4. c. non satis dist. 86.* Coler-
decif. 256. n. 5. defuncto autem marito, agnatis proximis id
negotij incumbit Hering. tract. de fidejuss. c. 6, n. 227.

XXXIIX.

Constituitur Dotalitium uxoribus legitimis, a &
quidem, juxta intentionem antiquorum regulariter
nobilibus. *b* constitui-
tur nobili-
bus,

a uxor illa dicitur quæ in iusto matrimonio degit &
vivit l. un. & aurb. præerea. C. unde vir. & ux. & sic est nomen
honestatis non voluptatis. Duæ olim species uxorū apud Ro-
manos extitere, quarū aliæ matres, aliæ simpliciter uxores
dictæ sunt, ut ex Cicerone in Topic. & l. 37. ff. ad municip. loh.
Robert. Sentent. jur. l. 1. c. 4. eruit. Hodie, quicquid hac de re
disponitur, sæper ad legitimā refertur, quia omnia jura hoc
agunt ne videantur illegitimū quid permittere; quare multa
statuta tam provincialia quam municipalia continent das
alle Pact und geding so in den Heyraths- Brieffen abgeredet
werden anders nicht verstanden / ihre Würcklichkeit erreichen /

D iij

noch

noch auch für kräftig sollen gehalten werden/so seyen dann bey
der Ehegemahl Christlicher Ordnung nach / offentlich zu Ri-
chen gantz/ehelich beygelegen / darauff einander Verwoh-
nung gesehen/und also rechte Eheleute worden/ wie ex Reforma-
tione Francosartensi ad Matrimon. pure. 2. tit. 3. §. 5. referret. Vñ
nēdas dñs. pract. verb. Ehemān/Ehesfom.

b Solis enim nobilibus hoc permillum erat. non etiā ple-
beis: si tamen plebeis, aut à plebeis constitueretur sic non
improbabatur, gloss. in Ehnrecht c. 31. n. 2. vers. Notastres ein
Bürger. Coler. decif. 60. n. 5. Berlich. p. 2. cancl. 50. n. 8.

XXXIX.

Concubinæ
næ focariæ
hæreticis
& reis ma-
jestatis nõ
constitui-
rur.

Concubinæ a aut focariæ b dotalitij petendi jus
non habent: c idem iudicium de hæreticis, d vel reis
majestatis e.

a Etiam si se apud maritum perpetuo mansisse. amorem
& officia uxoriæ eidē exhibuisse probaverint: nam ut in præ-
cedentibus dictum, uxoris nomē non est voluptatis sed ho-
næstatis, cujus respectu beneficiū dotalitij introductū, con-
cubinam verò voluptatis & concubitus causa quis ip con-
tubernio habet sine effectū juris arg. l. 18. C. ad L. lul. de adul.
Accedit, quod lure divino, Canonico ac Reecessibus Imperij,
imo fere omnibus provincialibus & municipalibus statu-
tis concubinatus prohibitus sit 1. ad Corinth. 7. & ad L. braeos 13. 4.
c. nemo e. dicat. 32. q. 4. c. audite. dist. 34. Nov. 9. Recess. imp. de Anno
1530. Reformatio Polit. Imp. tit. von leichtfertiger Beywohnung 16

b Quæ est amica militis, cujus præcipua cura est foci,
& cujus meminit l. 12. §. 4. & d. ff. de instruct. vel instru. leg. l. 15.
§. 2. eod. l. 3. C. de condit. insert. l. 2. C. de donat. int. vir. & ux. qual.
Imp. Antoninus in focarias à militibus factas donationes
improbat, ne fictis adulationibus spoliarentur bonis: quam-
vis affectionis gratiā meretricibus factæ valeant l. 5. ff. de don.

c Quid

c Quid de concubinato ejusque permissione statuen-
 dum, interim non est mei instituti hic notare: videndus No-
 biliss. & Amplissim. Dñ. D. Hahn. qui in *exquisitissimis suis*
Observ. theoreti. præf. ad VVes. tit. de concub. solidissimis eum ex-
 stirpat fundamentis. Rationis autem est, ut omnia, quæ
 de matrimonialibus dicuntur, debitas solennitates habu-
 isse intelligantur, sc. consensum parentum *pr. inst. de nupr.* le-
 gitimum affectum *l. 30. ff. de reg. jur.* hierologiam sacerdota-
 lem *c. aliter 1. cum seqq. caus. 30. quæst. 5. c. nulli 10. caus. 32. q. 2.*
 consensionem thori conjugalis Nov. *Elect. Augusti const. 19.*
p. 3. ibiq. Dan. Moll. *n. 6.* Imo lus Saxonicum in omnibus hoc
 casu, ad consummatum matrimonium se refert *juxta ordin.*
Ecclæs. Elect. August. Anno 1580. promulgatam, rubr. General
Articul und gemeine Bericht d. 13. von der Copulation unnd
Nothzeiten & Moller. ad d. const. 19. p. 3. per tot. de Concu-
 bina autem aut foraria horum nihil præsumitur: ergo de
 hujusmodi beneficijs nihil participabunt; nisi quod ex gra-
 tia pro meritis eis aliquid conferatur: quod mortis causa
 donationi rectè accensebitur.

d per l. 4. §. 3. C. de hæret. & Manich. *auth. item privilegium,*
Decod. in Cardin. Tusch: præf. conclus. tom. 4. lit. h. conclus. 101.
incip. hæreticus clerus. Jul. Clarus lib. 5. sent. §. hæresis, per tot.
Const. Crimin. art. 18.

e de his nullum dubium, quas ne quidem mors a rea-
 tu liberat: *l. 6. l. 7. C. de E. Int. Majest.*

XL.

In Dotatitium dari possunt omnes res, quæ in com-
 mercio esse possunt, puta soli, & tam incorporales b
 quam corporales, c quæ expresse non prohibentur, d

Res quæ in
 dotatitium
 dari pos-
 sunt,

a Quæ immobiles per se sunt, ut prædia, pascua, castra,
 communitates & aliæ: quæque solo cohærent, quoniam
 per-

perpetuæ sunt. & usui esse possunt salva earum substantia, ut ædificia, molendina, sylvæ, lacus, stagna & alia, ut plurimum autem, in bonis mobilibus non constituitur. Berlich. p. 2. conclus. 50. n. 62.

b Quæ etiam si tangi nequeant, in jure tamen consistunt, suasque utilitates conferunt, quales sunt hereditas, obligatio, servitus, aliæque, quas circa res jus produxit l. 1. in fin. ff. de rer. divis. §. 2. instit. de reb. corpor. & incorp. Inter omnes tamen res, tam corporales quam incorporales, non sunt præclariiores quam eæ, quæ cuiquam ob sanctæ justitiæ administrationem competunt: quales sunt jura & patrimonialia principum, quæ conjugibus suis non solum ad vitæ sustentationem, sed & ad prosapiæ dignitatumque conservationem atque splendorem constituuntur. Talia dotalitia modernis moribus inter illustres constitui videmus, ita nempe ut maritus superstiti uxori districtum vel castrum in compensationem illatæ dotis pro dotalitio concedat, cujus proventus ac redditus debitos ea petat iisdemque fruatur. Quod ex Sim. Pist. Conf. suo 20. annexo extractu lit. A. pactorum dotalitiorum videre est: ubi Dux quidem Saxonix conjugi suæ constituit dotalitium hisce verbis, dargegen sollen und wollen Wir Wilhelm Herzog zu L. von wegen unsers Sohnes Herzog Friedrichen / der berührten unser Fürst Georgens Tochter auff 25000 Gulden Reinißch wiederlegen / und Sie dazu mit fünfftausend Gulden bemorgengaben umb solch Heyrathgut / Wiederlegung und Morgengab / sollen Wir Herzog Wilhelm von wegen bemeltes unsers Sohns die berührte unsers Herzogs Georgens Tochter auff guten Gewissen Schloßlein Herrschafften und Gütern / mit allen ihren Obrigkeiten und Zugehörungen / die uns frey stehen / und sonst niemand anders verschrieben oder verhafft / die dem Fürstenthumb zu L. gelegen seyn / und da Sie auch ein Fürstlichen Seck haben / als nemlich /

lich / auff N. Schloß und Stadt verweisen also das Sie auff ic.
darin wild man / Fron / Dienst / Aking / Fischerey / Federvieh /
Büß / Freuel und dergleichen /c. Cujusmodi in illustri hoc Du-
catu Brunsvicensi & Lunæburg. duo habemus alterum
Hertzbergæ, alterum Schoningæ; quibus ab obitu Illustris-
simorum maritorum fruuntur illustrissimæ viduæ.

c. quarum certum naturale corpus est. ac certa sub-
stantia, ita ut videri, tangi, tradi & possideri possint l. 1. ff.
de rer. divis. l. 3. ff. de acquir. possess.

d. ut res 1. Sacræ, sanctæ, religiøsæ l. 30. §. 1. ff. *de acquir.
vel amis. possess.* 2. Vniversitatis, publicæ l. 1. pr. ff. *de rer. divis.
§. 2. inst. de inutilit. stip.* 3. Litigiøsæ & aliæ quarum maritus
liberam disponendi potestatem non habet.

XL I.

Concesso castro, id concessum videtur cum suis <sup>pertinentiæ
cum juribus
territoriali-
bus debentur.</sup>
pertinentijs, quæ ut plurimum in juribus territoriali-
bus consistunt.

Ita enim quis rem suam concedere videtur, uti ipse fuit
usus: usus autem fuit maritus cum juribus territorialibus,
quibus castrum tanquam caput & dignius præfuit, nisi ea
expresse excipiantur, l. 73. §. 1. l. 122. ff. *de leg. 1.* Gail. 2. obs. 62. n.
s. Apprehensa siquidē possessione castri, pertinentiæ quoq;
ejus rite apprehensæ intelliguntur, inquit Zasius in l. 28. ff. *de
acquir. possess.* Ex quo fuit illa quæstio, si castrum aliquod
simpliciter absque jurisdictionis mentione concessum, an
sine jurisdictione concessum intelligatur? Resp. Hodie ju-
risdictionem se duobus modis habere posse, ut vel personæ
tantum inhæreat, unde vocatur personalis, aut territorio,
unde alia realis, Nob & Ampl. Dn. D. Hahn in obs. ad Vves. de
Jur. d. n. 10. Quare ad consuetudinē loci, affectionē conce-
denti & dignitatē administrātis hoc in casu est respiciendū.

Concesso vero castrò cum Iurisdictione, mixtum saltem imperium, non etiam merum concessum videtur, cum merum imperium sub concessione generali non continetur, sed specialiter & nominatim tribui debeat. *l. 1. ff. de offic. ejusdem.* Vbi verò conceditur cum omnigena Iurisdictione, Iurisdicatio & merum imperium, datum censetur, nam sub plenissima & omnigena Iurisdictione comprehensum est merum imperium, id quod ex his illis verbis colligi potest, *l. 7. §. 2. l. 8. ff. de offic. procos. VVehn. pract. obs. in verb. Gnt.*

XLII.

Dotalitio concessio jus, Forestia talibus personis concedi non est dubitandum. *b*

jus foresti
debetur.

a Quod in banno ferino Wildbahn und Forstrecht consistit, ut saltuarios constituent, sylvam nexilibus plagis cingant, poenamque in subditos venantes statuunt, venationemque tam in publicis quam privatis exercent. Gail. *2. observ. 68. n. 7. & 8.* Vbi notandum, non esse Synonyma Forstrecht und Wildbahn quod Gailio *d. l.* videtur, venatoriam sylvam lignis succis cingi posse in capturam ferarum, ab eo, qui jus venandi habet, vulgo hagen & fines ad banna sylvarum sive bannum sylvestre, hinc vulgariter Forst und Wildbahn appellari. Quibus ducti verbis status Franconiae inferioris notae, contra status Franconiae superiores insurgere conati, inter quos ab utraque parte acriter dimicatum, tandem tamen veriore usque receptionem in Camera observatam sententiam, quae inter Forst und Wildbahn distinguit, narrat VVehnerus *Pract. observ. verb. Forstrecht/Forst.* reteritam fuisse Adde *l. 30. ff. de verb. sign. Andr. Knichen tract. de jure territor. c. 4. n. 295. Petrum Gilken. de usucap. & praescript. p. 1. c. 6. n. 103.*

b Cum jus venandi, ex se & sua natura inter servitu-

res reales censeatur, quatenus est fructus fundi per *l. o. §. 1. l. 2. ff. de usufr.* Geil. 2. obs. 66. n. 1. & 2. Cui & jus lignandi quod personæ in utilitatem prædij concessum *arg. l. 2. ff. de servit. rustic. præd. l. 12. §. 1. ff. de usu & habit. VVet. consil. 69. c. 16.*

XLIII.

Constituatur dotalitium principaliter in bonis Feudalibus, et etiamsi in allodialibus, si feudalia non ad- in bonis
feudalibus.
sint, constitui quoque possit. *b*

a Si enim qualitatem constituentium respiciamus, eorum requisita fere omnia tendunt ad habilitatem personæ in rebus feudalibus requisitam, imo expresse de feudalibus vel vassallis loquitur *gloss. in Echm. c. 31. n. 8.* Observandum hic: Quod Vassallus sine agnatorum & heredum consensu dotalitium constituere possit; & quamvis in eorum præjudicium spēs si, non plane adimatur tamen protrahatur adeo ut vix procedere videatur, consuetudo tamen consensum eorum non desiderat *gloss. nov. in Echm. recte c. 31. sub. lit. c. in verb. mit wissen und Willen.* Quod & Ioachim. Scheplitz in *Consuetud. Brandenb.* in Marchia & circumjacentibus provincijs, inscijs etiam agnatis, solo Domini consensu constitui posse refert *part. 3. tit. 2. §. 1. & 2. n. 1. & 3.* cui etiam consentit Hieron. Schurff. *conf. 68. n. 5. in fin. cent. 3.* Cumq; his non sine ratione facit Lambertus Distelmeier in *comm. ad consuet. Marchie. p. 2. tit. 2. §. 31. n. 1. 2. & seqq.* qui in Electoratu Brandenburgico à Vassallis dotalitium constitui haud posse sine Electoris consensu, ex Electorali constitutione refert, quam etiam denuo repetitam esse postea subjungit. Prior ita habet: Wann auch ein Ehemann Lehn-Güter hat unnd seine Frau das mit oder darauf / nach seiner Frauen einbringen, beleibdingen wil / daß sol ihm mit vorgehendem consens und Verwilligung des Lehnherrn / zugelassen werden / idemque testatur

Andr. Kohl. *declarat. constit. Marchie. quest. 9. n. 24.* Quomodo
do aliàs in Pomerania constitutur vid. Scheplitz. *p. 3. tit. 2. §. 11. n. 5.* In Saxonia hoc non adeo stricte obser-
vatur nam : Si ad usitatum ejus loci modum sit
constitutum , agnatos contradicentes non audi-
ri ex quotidiana praxi refert Beust. *tractat. de j. conub. p. 3. c. 9. in fin.* Cui accedit, quod constitutio dotalitij non sit
alienatio vera, sed quasi hypotheca pro dote cum pacto an-
tichreseos & Andr. *lib. 1. art. 54. n. 5.* Neguzant. *tract. pign. p. 5. membr. 5. n. 10.* Molin. *tract. de usur. q. 32. VVef. 2. Conf. 77. n. 6.*
Vbitamē modum legitimū excesserit, citrà adhibitum eo-
rum consensum, facile inde damnum aliquod sentient agnati.
hinc in eo quod excedit non valet dotalitiū Hartm. Pist. *l. 1. quest. 4. n. 7. vers. alij verò VVef. 2. Conf. 77.* Schneidvv. *inst. de he-
red. qua ab intest. rubr. de success. inter vir. & ux.* Et quamvis
alijs locis juris Saxonici aliter disponatur , nimirum, con-
sensum agnatorum in hoc puncto , etiam quantitatem usi-
tatam non excedente requirit ut *gloss. nova in Andr. l. 3. art. 47. sub lit. D. & cod. art. 75.* asserit: in Scabinatib⁹ tamen magis usi-
ratam priorem sententiam esse Hartm. Pist. refert, statuitque
quod non adhibitus domini consensus, eis non sit nocumē-
to aut præjudicio ; ubi pro ejus certitudine majori verba
responsi ejusdā à Collegio Iuridico Lipsensi dati adscripsit
l. 1. quest. 4. n. 32. & seq. Si autem viduæ in bonis feudalibus sit
constitutum, nihilominus instrumenta investituræ penes
proximum agnatum simultaneè investitum remanebunt,
qui mulieri exemplum tradere & insuper cautionem præ-
stare tenetur, quod, si opus fuerit, viduæ ea proferre velit
Hartm. Pist. *obs. 14.* Berlich. *p. 2. concl. 50. n. 63.* Hinc aulam
Saxonicam occasione sumpsisse arbitramur quod tempore
Dan. Möllerii vix unquam consensum super dotalitijs con-
cessit-

cesserit, nisi supplicans consensum agnatorum in literis expressū simul transmississet, uti cuj⁹ rei meminit in *Confl. El. p. 2. c. 42. n. 17.* Atq; ejus ductū sequitur forrē Magdeburgische Policey Ordnung/ quando majori cautione dotalitia constitui præcipit hifce Es sol kein Leibgeding auff Lehngüter für kräftig erkant werden/ es sey dann unsere (principis) oder etwones andern Lehnherren/ und der mit belehnten Bewilligung darüber erlanget/ da nun einer umb Leibgeding seines Weibes ansuchen wird/ der sol Bericht/ und uhrkund jhres einbringens/ deßgleichen der mit belehnten Bewilligung/ und Eheveredung mit zur stelle bringen/ damit die Leibgeding desto ordentlicher können vollzogen werden *cap. 25. §. 1. & 2.*

b In allodialibus ceteriori ratione dotalitium constitui posse videtur; Zobel. *part. 5. Differ. jur. Civ. & Saxon. diff. 50. n. 1. & 2.* nam in feudalibus jus dotalitij multifariam infringi potest, *gloss. in Lehn. c. 2. n. 21.* in allodialibus non item; quoniam pro proprijs Erb- und eigenthümlichen Gütern sumuntur de quibus liber moderator & arbiter rerum suarum, sine contradictione, disponere potest VVehn. in *observ. pract. in verb. Erblich.* At itaque Roschitz dotalitium (quod ratione tranquillæ possessionis intelligo) in allodio proprie consistere, daß sc. an eigen rechte Leibzucht sey/ lehn aber bey des Mannes Leben sey nur allein geding/ *tractat. de dotalitio artic. 8. n. 3.* circa quod maximopere observandum est Sicuti res qualibet pro libera habetur *arg. l. 8. & 9. C. de servitut. & aqua* ita quoque communiter allodialis potius quam feudalis præsumitur à Baldo in *c. 1. de contr. feud. & Dd communiter in c. nimis: de jurejur.* ut in arbitrio possidentis sit rei usus, & terminus proprietatis seu alienatio, sine alterius gravamine: Cujus effectus præclaros vid. apud VVesenh. *in ibique Amplissim. & Consultiss. Dn. D. Hahn. in observ.*

*theoretic. practic. tit. de acquir. rer. dom. hinc est, quod quo
 majore fruitur jure dominij, ea liberiori potest uti faculta-
 te disponendi de re sua & constituendi dotalitium. Quæri
 hic potest si nobilis non habeat bona, promit-
 tit autem dotalitium ex bonis futuris, & moritur ante-
 quam quicquam acquirat, quid juris sit? an repetere do-
 tem, vidua an verò dotalitium petere fas habeat ab agnatis?
 prius affirmant Dan. Moller. *para. 2. consil. 42. n. 5.* Berlich.
para. 2. conclus. 50. n. 82. Hinc in Marchia non immerito con-
 stitutum legimus, das keines verschuldeten vom Adels Fraw /
 auch mit consens des Landes Fürsten und Lehnheirn / über den
 Werth ihres einbringens / nach Landes Gebrauch in fraudem
 creditorum, sonderlich bey Leben ihres Mannes / nicht beleibi-
 gedinet / und da solches uff Unbericht geschehen / den gläubt-
 gern dagegen gebürlich recht gestattet sol werden de quibus vid.
 loachim. Scheplitz *consuetud. Brandenb. p. 3. l. 2. n. 1. qua ex 1. 2.*
ff. qua in fraud. credis. & C. de revocand. his qua in fraud. cred.
*Rauchb. quest. 30. n. 10,**

XLIV.

Finis dotalitij. Finis dotalitij idem fere est qui cæterorum con-
 tractuum, in quibus mutuuum contrahitur synallagma;
 conceditur namque utriusque tam mariti a quam u-
 xoris b gratia.

¶ Vt i. maritus consequatur dotem, qua in oneribus
 matrimonij perferendis sublevetur l. 7. pr. l. 56. §. 1. l. 75. &
 seq. ff. de jur. dor. l. 11. ff. de pact. dotal. l. 20. C. de jur. dor. 2. Dos
 apud maritum permaneat conjugij causa l. 1. l. 3. & l. 76. ff. de
 jur. dor. l. fin. C. de donat. nup. l. 9. cum l. seq. ff. de condit. &
 caus. dat. caus. non secus. l. un. C. si dos constans, matrim. solus fuer.

Nov.

Nov. 22. l. 39. quamvis etiam sine dote ex pacto constitui possit, *Gloss. in l. 10. C. de pact. conv.* Hartm. Pistor. *part. 1. quæst. 4. n. 5.* vid. *Modest. Pistor. vol. 2. consil. 13. n. 14. & seqq.*
b *Vt 1.* ei magis cautum ac prospectum sit de dote *l. 24. ff. solut. matrim. l. 29. l. 30. junct. auth. donationem. C. de jur. dot. 1.* In compensationem dotis das ichs umb des andern willen geschicht / *Landrecht / lib. 3. art. 75. ibiq. gloss. nov. sub lit. a.* Hartm. Pistor. *lib. 1. quæst. 4. n. 21. 22.*

XLV.

Effectus Dotalitij varius est, qui partim in *commodo percipiendo*, partim in *oneribus perferendis*, partim in *actionibus* consistit.

XLVI.

In *commodo percipiendo* effectus est vel *ratione juris*, *a* vel *ratione personæ*. *b*

a *1.* Ius fortius & pinguius uxor habet in rebus sic donatis, *Zobel. part. 2. different. jur. civ. & Saxon. differ. 52. n. 1. & 2.* Quamvis enim omnia bona mariti tacite sint uxori pro illata dote obligata, dotalitium tamen specialius & strictius est obligatum, *per auth. si ve à me C. ad Scr. Vellei. ibiq. gloss. verb. nec obligare. l. 12. C. qui pos. in pignor. ibiq. gloss. Rauchb. quæst. 30. n. 15. & 16.* Cumque *2.* Dotalitium non minus ac Dos ipsa, in cujus locum succedit, præ alijs creditoribus sit privilegiatum, prout *Magnif. Dn. Richter ex Landr. lib. 1. art. 11. Lehnrecht art. 31. gloss. ad artie. 22. col. 4. Weichbild. d. tract. d. jur. & priv. cred. disp. 6. sect. 1. fol. 159. refert* ratione dotalitij mulieri tantundem juris quoad reliquos creditores competit, quantum aliàs ratione dotis haberet, & sic præter hypothecam tacitam jus quoque prælationis *text. in Novel. Elect. constit. 28. in princ. vebr.* Jedoch was der Leibgeding halber verordnet / bleibet in Würden und Kräften
ibique

ibique Dan. Moller. *n. 61. & pars. 2. constit. 42.* Repetitur i-
 dem est in *Ordinat. Iudic. Elector. Saxon. tit. 43. §.* so wollen wir
 ubi expresse dicitur, wann einem Eheweib ein Leibgeding be-
 stendiglich verordnet / wird Sie bey demselben / und wie es biß-
 hero damit in unsern Landen gehalten worden / auch nicht una-
 billig gelassen / *Præferrur autem dotalitium æri alieno ex*
natura surrogationis, Landrecht art. 21. & artic. 32. gloss. lib. 1.
& art. 31. Lehn. Constit. provinc. 28. p. 1. VVesenb. consil. 19.
n. 27. p. 1. Kotschitz tractat. de dotalisio artic. 1. n. 5. 6. & art. 4. n.
1. De jure quidem Saxonico communi uxor ratione dona-
tionis propter nuptias postponitur alijs creditoribus vid.
Magnif. Dn. Richter tract. de privil. credit. diss. 6. fol. mih. 172.
173. quoad Dotalitium verò, gaudet eodem jure, quo dos
ipsa. Idem fol. 159. Coler. decis. 57. n. 4. 5. & 6. Berlich. p. 3.
conclus. 31. n. 22. 23. 3. Si pactum de dote lucranda sit inter-
positum, extenditur illud in favorem mulieris etiam ad do-
talitium, Schneidvv. inst. de donat. §. 3. n. 5. 4. Dotem illa-
tam absorbet: Hartm. Pistor. lib. 1. quæst. 4. n. 20. gloss. jur. Sax.
Landr. art. 31. quod tamen simpliciter ita dici haud posse mi-
nus recte contendere videtur Georg Kotschitz in pract. art.
vom Leibgeding hâc ratione, quod dotalitium fiat in secu-
ritatem dotis: Ideoque, ubi finem suum non consequitur,
quando forte per molestias creditorum obtineri nequit,
posse mulierem ad dotem redire putat. Sed, quamvis hæc
opinio æquitatem aliquam sapere videatur, contraria ta-
men constitutioni Electorali Saxonica, magis conve-
nit quia (1) constitutio 42. generaliter valde, loqui-
tur, casumque hunc non excipit. (2) quia expresse loqui-
tur vom Leibgeding welches der Frauen auffgerichtet / sie auch
belibet und angenommen / unâ enim viâ electâ, ulteriori
non relinquitur locus. (3) præ alijs creditoribus è bonis
mariti dotem consequi potest, ergò etiam dotalitium con-
sequi

sequi non prohibetur; vid. Dan. Moll. *p. 2. consir. 42. n. 13.*
 & 14. s. Dotalitij ususfructus non à tempore constitutionis;
 sed demum post obitum mariti consequitur aliquod ini-
 tium; & licet dicatur, eo adhuc vivo, mulier possessio-
 nem adipisci Landrecht lib. 1. artic. 21. Ranchb. *quæst. 30. n. 20.*
 tamen non nisi ab obitu mariti, ad obitum usque uxoris
 concessus est ususfructus, uti ex clariis textibus videre est, in
 Lehnrecht c. 31. vers. Ichet auch ein Herr / junge Beust. *Tract. de*
jure connub. part. 3. c. 9. §. 6. Non debet impediri vidua ab here-
 dibus mariti in percipiendis commodis ex dotalitio arg. *l. 15.*
§. 6. 7. l. 10. ff. de usufr. sed heredes potius impedimenta tol-
 lere *l. 19. §. 1. eod.* & omnia concedere, quæ ad usum rei ne-
 cessaria *l. 23. §. 1. l. 30. d. 1. l. 10. in fin. ff. de S. V. P. l. 44. §. 9. ff. de*
leg. 1. tenentur. Notandum tamen, privilegium dotalitij
 non ante diem nuptiarum consummatique matrimonij
 ordiri, Dan. Moll. *in comm. ad consir. Saxon. p. 2. const. 42. n. 10.*
 Berlich. *p. 2. conclus. 30. n. 12.*

6 Primus ejus effectus est, quod privilegium tacite
 hypothecæ ac prælationis in dotalitio, ex vi atque natura
 surrogationis, incipiat à die consummati matrimonij; Se-
 cundus: quod viduæ extra concursum creditorum alimen-
 ta ex bonis mariti debeantur, donec dotem illatam vel do-
 talitium constitutum adepta fuerit, secund. *text. Novell. E-*
lectar. const. 25. p. 2. in fin. ubi dicitur: Wiedann auch die Frau
 so lang das jus retentionis in den Lehgütern und ihre Unter-
 haltung haben sol / bis Sie des ihren vergülget Magnif. Dn.
 Richter *Tract. de privileg. credit. disp. 6.* Iunge magni nomi-
 nis I Crum Ernest. Corhman. *vol. 4. respons. 8. n. fin.* Alias
 mulier præter jus ususfructus in dotalitio dominationem
 fundi aliquatenus obtinere censetur, cum de fundo à Do-
 mino in dotalitium constituto investitur Lehnrecht c. 56.
 & 76. gloss. Landr. lib. 3. artic. 76. adeo ut & iurisdictionem,

F

per-

pertinentem ad feudum, si ejus mentio facta fuerit (*ut superius dictum*) excedere quodammodo possit, Dobbercin. in *promptuar. jur. verb. donat. propr. nupt.* Non autem cum Iſa-
chim. Scheplitz facio, qui in *Consuet. Brandenb. pars. 3. tit. 2. §. 11.* speciose perhibet, sicuti receptionem ita quoque di-
missionem rusticorum ad eam pertinere. Quo cum con-
sentire aliquatenus videtur, non vulgaris Iſrus Lamber-
tus Distelmeier in *consuetud. Marchio. p. 3. tit. 2. §. 11. n. 9. 10.*
& 11. qui itidem in iudicio Camerali Electoris Brandenb.
à Dominis Assessoribus, hæc omnia ad mulierem tanquam
fructus jurisdictionis pertinere, iudicatum fuisse refert;
licet enim meliorem conditionem prædij reddere, non
tamen perinde, deteriore eam prorsus facere potest. *l. 13.*
§. 4. l. 15. l. 10. ff. de usufruct. cuius ratio est, quod deterio-
ratio sit quasi quædam alienatio; alienatio autem fiat in
præjudicium heredum, ad quos post mortem mulieris re-
casurum est dotalitium; Vnde etiam si recipere, non ta-
men potest dimittere rusticos ad dotalitij prædium perti-
nentes; qua forte ratione motus antedictus Distelmeier al-
legat *eodem loco*. Georg. Retschitz ac probat, si in eo prædio
in quo vidua habet dotalitium, sint homines proprii seu
adscriptitij; quod hos dimittere nequeat. Accedit etiam,
quod expresso jure dimissio hæc, quando prædio est noxia,
inter causas dotalitium amittendi referatur, Landr. *lib. 1.*
artic. 21. gloss. in verb. Sic verwirren es dann.

XLVII.

In hoc quoque uxori prospectum est, quod ma-
ritus dotalitium, aut res in quibus constitutum est,
neque cum, neque sine uxoris voluntate, vendere, do-
nare, vel aliàs alienare possit.

Gloss. in Landrecht / lib. 1. art. 44. pr. inst. quib. alien. licet
vel

Maritus a-
lienare nes-
quit dota-
litium.

vel non l. 4. ff. de fund. dotal. l. unic. §. pen. C. de rei uxori. act. l. 1. C. de fund. dotal. VVesenb. π. de jur. dot. n. 7. gloss. in artic. 76. Landr. lib. 3. Rotschitz tract. de dotalis. artic. 1. n. 8. Cum dotalitium in vicem & compensationem dotis, atque ita in locum donationis propter nuptias constituatur, quæ uxori eripi aut deteriores reddi nequeunt. Quare Nobiliss. & Ampliss. Dn. D. Hahn. in Observ. ad VVesenb. tit. de fund. dotal. n. 7. absurdam esse dicit opinionem, quod vir matrimonio constante, alienare possit jure mariti. Vbi autem quædam alienatio intervenerit, Dd. eam non nisi certis casibus validam esse dicunt, & quidem 1. Si ea summè fuerit necessaria l. 2. C. de fund. dotal. Besold. in thesaur. pract. verb. verendern juxta l. 13. ff. famil. ercisc. 2. si aliunde compensatio mulier facta, aut ei aliud æque idoneum vel utilius constitutum sit l. 26. 27. 61. §. 1. l. fin. ff. de jur. dot. Gloss. ordiu. in Landr. lib. 1. art. 44. n. fin. verb. Jhrfoll. Hartm. Pist. lib. 1. quest. 4. n. 32. 3. si uxoris consensus religione juramenti confirmatus sit c. 2. X. de jurejur. c. 28. X. eod. c. quamvis de pact. in 6. Rauchb. p. 1. q. 34. n. 18. 19. Coler. decis. 286. n. 80. ratio ejus, quod ejusmodi simplici mulieris assensu non confirmetur, est, ne fragilitate sua in repentinam præcipietur inopiam l. unic. §. 1. C. de rei uxori. action.

XLIX.

Licet autem arctissima inter uxorem & maritum sit societas; *a* ea tamen non usque adeo adstringit mulierem, ut pro inope marito debita solvere teneatur ex constituto jam dotalitio; *b* nisi id verbis expressis promiserit. *c*

uxor non
 solvit pro
 marito nisi
 promiserit.

a Nuptialem hanc societatem nec adversa fortuna, nec rerum penuria, nec mentis inopia dirimere debet, ut docet Philosophus lib. 1. Occum. c. 6. l. si cum dorem. 22. §. si maritus 7. ff. solus matr.

*b. In xla l. 12. pr. C. qui pot. in pignor. ibiq. Gothofred. in not. gloss. in Landr. art. 21. 22. & 23. lib. 1. & artic. 31. in Echtrecht gloss. Sed & creditoribus mariti eadem præfertur. gloss. in Echtr. c. 31. Quin imo, certis casibus vivente etiam marito agere potest, ut, reipsâ sibi præstet dotalitium; si sc. is inci-
 piat prodigere & dilapidare bona sua, aut, si dotem salvam fore eo casu, cavere nequeat *gl. in Echtrecht cap. 31. n. 9. vers. Nota: der dritte Vortheil vid. Rauchb. p. 1. qu. 30. n. 25. Dobberc. in prompt. jur. verb. donat. propr. nups. ira cum marito in adul-
 terio deprehenso uxor agere potest ad lucrandam donati-
 onem propter nuptias, sicut maritus propter adulterium uxoris: c. plerumque 4. X. de donat. int. vir. & xx. Ioachim. à Beust. tract. de jur. connub. p. 3. c. 8. altero tamen casu, quo
 scil. maritus ad inopiam redactus est, uxorem constante matrimonio etiam in creditorum mariti præjudicium do-
 tem vel dotalitium vindicare non posse, quemadmodum
*ex l. 29. C. de jur. dot. ibiq. Gothofred. in not. & auth. donationem ibidem. dotem & donationem propter nuptias vindicare
 potest, ait Andr. Kohl. in declarat. const. March. quest. 9. n. 29. & seq.* Non enim illud ejusdem esse qualitatis cum hisce, nec
 per omnia hæc convenire, sed dotalitium uxori pinguius
 providere: proindeque dispositionem *d. l. 29. ad dotalitium*
 extendi vix posse; licet enim surrogatum assumat naturam
 surrogati; id tamen hoc casu, quoniam dos, donatio pro-
 pter nuptias & dotalitium diversæ sint qualitatis, non pro-
 cedere. Quis autem verè pauper aut inops dicendus sit
 hoc loco ob magnam Ddum discrepantiâ paucis inquirere
 placet. Quidam enim *ex l. 10. ff. de accusationib. & ex l. 3. ff. de
 restib.* quidâ verò illum pauperem dicunt qui non habet bo-
 na, nec artem, nec divites consanguineos, undè vivat:
 buidam verò ex alijs principijs id eruere laborant. Ast
 cum jure determinatum non sit, quis præcisè Inops dicatur,
 Lex vero mentionem inopiæ faciat, aliquando, respectu**

certi ac determinati effectus, id æstimabit iudex, attentè
 conditione, seu qualitate personarum & rerum, alijsque
 circumstantijs ritè consideratis: Aliter enim nobilis cen-
 setur dives vel pauper, aliter plebeius, aut rusticus, Menoch.
de arbitrar. judic. quæst. l. 2. cas. 65. n. 8. cum seq. Geil. 1. *observ.*
 242. n. 7. & 8. Mynsing. *cent. 4. obs.* 97. n. 10. Andr. Kohl. *part.*
poster. de success. conjug. n. 43. 44. & seqq. Casp. Mantz. *in patro-*
cin. debitor. de pauper. dec. 2. quæst. 5. n. 8. & n. 10.

c Illo siquidem casu tenetur ratione naturali, cum fi-
 dei humanæ nihil tam congruum, quam ea quæ intercos
 placuerunt, servare, l. 1. ff. de pact. exempla vid. in l. 7. §. 7. ff.
naut. caup. stab. l. 1. in pr. ff. de constitut. pec. l. 24. in fin. l. 26. §. 1.
ff. de positi. l. 9. C. de pact. l. 10. C. si certum pet. l. 5. C. de oblig.

XLIX.

Observandum, mulierem non ab ipso momen-
 to mortis mariti a actualem possessionem dotalitij,
 sed demum post 30. diem, b cum consensu heredum,
 apprehendere posse. c

a Mors quomodo probetur vid. Bartol. in l. si quidem.
 §. C. solus. matrim. p. 7. Qui fundat, inquit, intentionem
 suam ex vita alicujus, debet probare ipsum vivere, nec suffi-
 cit probare ipsum fuisse vivum; Qui verò intentionem fun-
 dat ex morte alicujus debet probare mortē l. 2. §. 4. ff. de rest.
 vid. ulterius Hieron. Bruckner. in Coroll. ad Maynard decif.
 corollar. 1. n. 45. 46.

b Novell. Elect. const. 33. p. 3. ibique Dan. Moll. n. 4. & n. 5.
 Beuß tract. de jur. connub. p. 3. c. 10. Est eadem & hoc indul-
 tum, quod, licet usufructuario aliàs incumbat cautionem
 præstare, se boni viri arbitrato usum fructurum l. 1. §. 3. ff.
 usufr. quemadm. caveat. occupato dotalitio, eam cautio-
 nem præstare non teneatur; cum hæc duo sint diversi ju-
 ris; siquidem usufructuarius usum fructum retinet, etiam-

post triges-
 simum die-
 em cum
 consensu
 heredum
 apprehen-
 dit mul do-
 talit.

si non adeò bene versatus sit in usufructu; secus in muliere obtinet, quæ si dotalitio malè usa fuerit, id perdit; quare cautio ita necessaria haud est, *Rauchb. lib. 1. quest. 30. n. 3. & seqq.* quocum facit *Matth. Colerus decis. 287. n. 39. Berlich. part. 2. conclus. 50. n. 68. & seqq.* Nec ad confectioem inventarij cogi potest, per *text. express. Novell. Elect. p. 3. const. 3.* ibique *Dan. Moller. n. 4. & 5.* Ratio hujus est; quod qui rationum redditioni non obstringitur, ad inventarij etiam confectioem cogi non possit *l. 6. §. non autem C. de bon. qua liber.* Quamvis, ut rectè monet *Rauchb. d. h. n. 31.* non injustè mulier fecerit, si, postulantibus præsertim feudi successoribus, bona ad dotalitium pertinentia in scripturam redegerit.

c quo casu & si ante trigessimum diem, præsertim in seijs heredibus, ea propria authoritate occupaverit, mediante inventario vel juramento indicare tenetur, quid & quantum acceperit; hinc ait Constitutio Elector. Sax. *Quominus sinistra suspicionis & litium inter viduam & heredes causa hinc oriatur, vidua demum post lapsum trigessimum, propria authoritate ut accipiat, permissum esse volumus, sed ita tamen, ut si inscijs heredibus id faciens, plus quam ipsi nomine gerat & donationis propter nuptias debetur, sumat, petentibus heredibus, vel inventarium illarum rerum exhibeat, vel eo deficiente, cum juramento, quid & quantum acceperit, indices, heredibusq, si quid indebitè sumpserit restituas. part. 3. const. 33.*

L.

usum fr.
percipit u-
xor, pro-
prietas re-
manet ma-
riti hered.

Possessione ita apprehensa, certum est, eam ususfructum percipere; a proprietatem verò hereditibus defuncti mariti remanere. b

a *Beust tractat. de jure connub. part. 3. c. 8. & 9. Schurff. vol. 3. caus. 51. Hartm. Pistor. lib. 1. quest. 4. per tot. Georg.*

Not

Nötschle tractat. de dotalitio, qui art. 4. n. 7. dicit Lipsiensis
Scabinos pro eadem sententia ita respondisse hoc modo se.
Eti bt ein Mann Ritters Art / erfeller alle seine Lehn Güter
frey auff seine Söhne / außgeschlossen seines Weibes Leibge-
ding d aran die Frau ihr Lebtag behelet die nützliche Gebranz-
phung vnd usum fructum &c. von rechts wegen. Cui accedit
Modestini Pist. consil. 13. vol. 2. n. 21. ubi inter alia dicit, daß
erscheinet auß dem; daß sie an den Aemptern und Städten/dar
auff ihre Fr. Gn. das Leibgeding von ihren vortigen Herrn ver-
schrieben / keinen Eigenthumb sondern allein den blossen usum
fructum habe Mortua autem usum fructuaria finitur usus-
fructus §. fin. inst. de usufr. Lambert. Distelmeier. comm. ad con-
suet. Marchic. part. 3. tit. 2. §. 11. n. 8. Vtrum autem vidua præser-
tim illustris vi ejus juris, in civitatibus aut concessis regioni-
bus religionis mutationem instituere possit? quæstionis est;
cum multa regalia prædijs annexa ei competere superius
dixerim: Negandum hoc tamen arbitror: maximè quoniã
dotalitia ubicunque conceduntur, salvo jure tertij con-
cessa putantur; tertius autem i. e. Subditi in quietâ religi-
onis possessione fuere, ejusque religionem profiteri soliti,
qui in eos Iurisdictionis exercuerat dominium propriè di-
ctum, quo cum usufructuaria non gaudeat, sed restrictam,
quodammodo habeat Iurisdictionem, mutatio religionis
eidem non competit.

6 dotalitium enim perinde ac usufructus, ius uten-
di fruendi salvâ rei substantiâ, continet, ac, cum ipsa perso-
na expirat §. fin. inst. de usufr. l. 3. §. fin. ff. quib. mod. us. vel usufr.
amitt. l. pen. C. eod. siquidem Leibgeding erbet die Frau nicht
auff ihren Nachsten / sondern stirbet an des Mannes Erben /
dem das Gut ledig wird. Erhnrecht c. 57. ibiq. gloss. n. 7. vers.
Vnd hat auch die rechte Folge. Landrecht lib. 1. art. 32. facit
Landr.

Landr. lib. 3. art. 38. vers. daß Weib erbet auch. Simon. Pistor.
conf. 20. n. 14. verb. Geld kein Rückfall.

LI.

Jure Saxon.
uxor ædifi-
cia superin-
struata re-
movere po-
test.

Jure Civili quævis ædificia cedunt solo; adeo, ut
ab eo qui plenum jus in re non habet, divelli neque-
ant: a jure Saxonico verò uxor ædificia sibi à marito
donata removere vel secum ducere, quocunque di-
verterit, potest. b

a §. 29. & 30. Inst. de rer. divis. l. 2. C. de rei vind. ex qui-
bus textibus hæc regula extruitur: quod omne quod solo
inædificatur, cedat solo; cui regulæ naturalem & civi-
lem rationem inesse ait Ictus Cajus l. fin. ff. de superfic.

b Landrecht art. 38. lib. 3. quem locum Melchior Kling
in partitione juris Saxonici duabus vicibus reperit, part. 3. cap. was
einem Weibe auß ihres Mannes Gütern gebühre / & cap. von
Leibgebing der Weiber. ædificia autem illa restringit ad ge-
zennete Zimmer sc. gehawen Holtz / daß zum Theil auffge-
richtet und, zum Theil nicht / non verò dicit, neque ego in-
telligo de ædificijs plenariè exstructis aut compactis, videa-
tur Zobel. p. 2. differ. 53. Vbi verò ipsa in dotalitio suo ædes
speciosas ædificaverit (quod non rarò contingit) ædes qui-
dem solo cedunt, servare sibi tamen potest mulier, vel ejus
heredes jure retentionis impensas juxta l. 31. §. 2. ff. de donat.
int. vir. & ux. Vbi verò mariti defuncti heredes sumptus sol-
vere renuant, aut si illi tanti sint, ut vix ab heredibus ma-
riti reddi possint, non puto mariti heredibus invitis ædifi-
cia à solo divelli posse, quoniam cedunt solo Landrecht lib.
3. art. 21. & ibi gloss. ad verb. hat auch ein Weib n. 5. & lib. 3. art.
24. Roschitz tractat. de dotalit. art. 1. n. 19. & 23. sed potius pro
qualitate impensarum per l. 39. ff. de heredis. pet. l. 1. 2. & per
ros. ff. de impens. dotal. ad æqualitatem esse procedendum,
juxta

juxta eximiam *l. 25. ff. de pignor. act.* & per *l. 27. ff. negot. gest.* quomodo autem æquabilitas ista instituenda sit, videatur ap. Nobiliss. & Ampliss. Dn. D. Hahn *in observ. theores. pract. ad Vesenb. tit. de impens. in res. dotal. fact. per tot.* Alia privilegia quæ uxor obtinet, tam ratione dotis, quam dotalitij, vide apud Bald. Novell. *tractatu egregio de privil. dotis.* Constantin. Roger. *tract. de dote. arg. 8. per tot.* Anton. Guibert. Costan. *comm. de dotib. c. 7. n. 1. 2.* & seqq Phanur, de Phanucijs. *comm. de lucro dot. per tot.* & imprimis elegantissimum tractatum loh. Campezi *de dote par. 1. qu. p. 80.* qui singulariter agit de privilegijs dotis, respectu uxorum, quorum recenset 22. respectu verò maritorum 14. Quæ omnia an etiam pari modo in dotalitio obtineant, merito dubito.

LII.

Hucusque dictum de comodo percipiendo; nunc, ut de *Onera ferendo* quædam adjiciantur, ratio ^{onera dotalitij quæ?} ordinis postulat. Onera verò, sustinet vidua vel propter societatem publicam, vel aliàs, ratione juris personis aut rebus competentium. Onera quæ respectu societatis publicæ ei incumbunt, sunt realia, *a* personalia, *b* & mixta. *c*

a Quæ modo sumptibus patrimonij, & damnis administrantis expediuntur, modo ipsi rei inhærent, eique indici solent *l. fin. §. 21. ff. de muner. & honor.* dignoscuntur autem realia ex intrinseca ipsius rei qualitate, & sic dicuntur tripliciter 1. quod indicantur ipsi rei, de eo quod faciendum in ipsa re seu de re ista. *arg. l. 1. §. 14. ff. de mun. & honor.* 2. quod imponantur rei, super eo, quod ex re percipitur, quo sensu reale onus est collecta. *l. 4. pr. & §. 1. ff. de censib.* 3. quod indicatur rei de eo, quod extra rem præstandum,

ut quando annuatim certa pecuniæ pensio præstatur. Quæ accuratè ita collegit Nobiliss. & Ampliss. Dn. D. Hahn. *in Obs. theoret. pract. de muner. & honor. n. 2.*

b Quæ provisione animi accorporalis laboris intentione, sine aliquo gerentis detrimento peraguntur, qualia sunt tutela & cura &c.

c Quæ personis, obtentu rerum imponuntur *l. 18. §. 26. ff. de mun. & honor. Gail. 2. Obs. 51. & illa partim animi solitudinem, partim patrimonij sumptus requirunt d. l. fin. §. 26. & seqq.*

LIII.

Ad personalia aut mixta, cum rarò ratione dotalitij obstringantur mulieres, in realia penitus inquirendum: à quibus, quia nemo fere se immunem prædicare potest, a hinc eis præstandis mulier quoque ratione dotalitij obligatur. *b*

realibus
onibus ob
ligantur
mulieres.

a l. 5 §. 4. & fin. ff. de mun. & honor. Hinc rectè monet Cicero: *Si quæ necessitas huius muneris obvenierit Reipubl. dandam esse operam, ut omnes intelligant, si salvi esse velint, necessitati esse parendum. lib. 2. Offic. vid. Gail. 2. Obs. 51. item de Arrest. imp. c. 10. n. 6. & seqq.* Ex quo immoto fundamento Magnif. Dn. Richter *decis. 70. n. 4.* fortè ab his neminem immunem esse posse, statuisse videtur.

b per l. 28. ff. de usu & usufr. leg. gloss. ordin. in schenr. c. 56. n. 11. Obligatio enim ad collectas non personas, sed ipsum fundum sequitur *l. 3. C. de annou. adeo, ut etiam bona realia tacite oppignorata dicantur Reipubl. in qua sita sunt. Magn. Dn. Richer decis. 70. n. 37. Hieron. Schurff. conf. 59. n. 26. cent. 1. Knichen. de jure territ. c. 3. n. 331. l. 7 ff. de public l. 36. ff. de jur. fisci. l. 5. ff. de censib. l. 1. C. si propri. public. persit. Egid. Thom. de collect. vers. exactio munerum n. 54. VVehn. observ. pract. verb. Schatzung und landsteuer, inde ait Modestini. Pistor.*

dicenwil

ditwell dann solche Steuern und Anlagen auff die Güter ge-
 schlagen/oder je zum wenigsten von wegen deiselden gereicht
 werden / so sey es auch munera patrimonialia *vol. 1. Consil. 4.*
n. 10. Et quamvis Barrolus pro jure fructuum percipiend-
 rum onera subeunda ad proprietarium, non ad usufructua-
 rium spectare dicat; concedit tamen vestigalia, collectas
 & pensationes ab illis, penes, quos rerum possessio est,
 præstari. *l. 4. C. de agric. & censis.* At verò penes viduam est
 dotalitij possessio, uti ex præcedentibus pater, Ergò præ-
 stabuntur quoq; à viduis. *Vbi observandum* ait Andr. Rauchb.
q. 16. n. 23. non omnes, qui fructus percipiunt, ad onera tri-
 butaria vel stipendiaria teneri, sed *eos duntaxat*, qui vel in
 fundo vel in usufructu jus dominij habent, aut præsertim
qui fructus ex causa lucrativa percipiunt, ut ex Pinel. *in 2.*
parr. l. 1. n. 72. C. de bonis matern. refert. Clarum autem est,
 mulieres non ex causa onerosa, sed lucrativa, dotalitij fru-
 ctus percipere, cum id ita constitui soleat, ut non dotis
 tantum, sed & donationis propter nuptias usuræ, & que du-
 plicatæ inde proveniant: imò omne emolumentum &
 fructus seu proventus ex dotalitio ad viduam pertineant;
 quare *qui sentit commodum*, idem rectè *onus quoq;* feret, & per
 consequens mulier à solutione collectarum se haud exuer.
 Vid. Bartol. *in l. neque stipendium n. 1 ff. de impens. in res dot. fact.*
p. 3. Vid. Zobel. *differ. jur. civ. & Saxon. part. 2. differ. 50. n.*
6. 7. & seqq. Geil. *2. Obs. 52. n. 3. 4. & seqq.* Magnif. Un. Rich-
 ter *decis. 70. n. 33.* Nisi onera illa ita fuerint immodica, ut
 ipsos fructus exsuperent.

LIV.

Quibus & hoc accensetur, quòd servitia militaria,
 ratione feudi, in quo dotalitiū constitutū est, domino
 præstare teneatur. *a* Et quamvis ea personalia videan-

Collectas
 & col. c. 20,
 militares
 erogat.

tur, quibus expediundis in persona propria præstesse mulier nequeat, *b* neque ipsa ut præstet aut dominum sequatur, cogenda sit; collectas tamen, *c* militares, die Herr-stewr exsolvere, ut per alium expediri illæ possint, tenetur *d*

a lehnrecht *c. 56. & ibi gloss. col. penult. n. 11. vers. Roßstewr* Heerstewr *c. 34. vers. Sie seyn nicht pflichtig u.* In quibus textibus jubentur Vette/Stewr/und Vieschosse nach dem Anzahl der Marckzahl/wann die gemeinlich über das laut gehen ex suo dotalitio contribuere *Roschitz artic. 8. n. 20. Magnif. Dn. Richter. decis. 70. n. 33.*

b Quia tum ob sexus debilitatem, pudorem etiam, ad servitia militaria non vocatur *c. unic. §. hoc 3. 1. feud. tit. 1. arg. l. 2. ff. de reg. jur.*

c ex ratione præcedentis thesis, quod sc. ex ratione patrimoniorum tam allodialium quam feudaliū & in recognitionem superioritatis ac tutelæ publicæ pendantur. *Schurff. conf. 59. n. 26. cent. 1. Knichen. de jure territ. c. 3. n. 331. Modest. Pistor. vol. 2. conf. 9. n. 2.* qui etiam hoc intuitu Clericos à tempore usque Maximiliani Imp. à collectis imperij non fuisse exemptos, sed æque ac status seculares contribuere debuisse, refert *ibid. n. 40 41.*

d per text. express. die Heersarten aber / weil sie zu streitlicher Ritterschafft nicht gehören / müssen sie eigener Person nicht leisten / sondern müssen die selbe ablösen / *lehnrecht c. 33. Und zwar mit dem schenden Pfennig/gloss. nov. in landrecht/lib. 2 art. 21 sub lit. E. nisi ex mera gratia remittantur, gloss. in lehn. c. 56. n. 11. Roschitz tract. de dotalit. artic. 8. n. 20.* Quibus etiam annumerantur hospitalitates militares, die Einspar-tierungen / non quidem propterea, quod de eo imponantur quod ex dotalitio percipitur, sed quod ipsi rei inhæreant

reant ac indicantur, Cum sc. omnis domus quæ inhabitatur ac focum habet, so bewohnet wird und eigen Reich und Feuer heist / muneri huic obnoxia sit, dicaturque inde hospitatio onus domus ac inhabitantium, seu servitus fumantibus imposita, ex quo non habito respectu fructuum, ipsis possessoribus indicitur, uti Nobiliss. & Ampliss. Dn. D. Hahn ex l. fin. §. 24. ff. de muner. & honor. in observ. theor. pract. ad VVes. cod. tit. n. 3. elegantissime notat, eandemque sententiam in Dissput. quadam inaugurali suo Præsidio, de hospitacione militari defendere voluit. thes. 71. & seqq.

LV.

Onera, quæ ratione jurium, personis aut rebus competentium præstat, varij sunt generis.

onera rariora
onera iurum
varij generis
ris.

Dictum enim (1) in thes. precedente 15. dotalitium cum ipsa persona exspirare, ideoque id ad heredes suos vidua non transmittit, sed reddit fundus dotalitarius ad principalem stipitem unde venerat, scil. ad heredes defuncti mariti; de cujus rationibus investigandis occupatus est Simon. Pistor. dum in consil. 20. in respons. 2. post extract. lit. b. §. Zum dritten ist solcher Wiederfall & subseq. respons. §. daß aber den Wiederfall ubi dicit inter alia das solcher Wiederfall gedacht / und kan demnach auch durch das Wort Wiederfall / im Anfang sein ander gemeint seyn / denn der da hernach aufgesetzt. ukt / wo die Fürstin weere gestorben / quia super eadem quaestione interrogatus videtur, quod ex casu quem responsio proposuit, elucet. Iunge Magnif. Dn. Richter tract. de privil. credit. disp. 6. Nobiliss. Dn. Struvium in system. iur. feud. exercit. 14. th. 9. & seqq. (2) Hinc jus retractus non possunt prætere ejus agnati proximiores, quoniam hujus juris natura requirit, ut vel pacto reserverat, vel singulari juris dispositione certis personis proximioribus ut plu-

rimum, & vel propter consanguinitatem vel etiam aliquando vicinitatem tribuatur; quæ rationes in viduis dotalitium possidentibus omnino deficiunt. *Arg. alias omne jus retractus ex recepto aestimatur*, quatenus scilicet vel moribus alicubi invaluit, vel de jure protimiseos, maximè gentilitio, consuetudine vel statuto quid est dispositum, Reink. *tract. de retract. consanguin. q. 1. n. 23. & seqq.* Nobiliss. & Ampliss. Dn. D. Hahn. *in Observ. theoret. pract. ad VI es de res. ind. vend. n. 6.* (3) Vidua boni viri arbitrata uti debet re dotalitariâ, sive, ut convenit diligenti patrisfam. *l. 9. pr. l. 13. §. 4. ff. de usufr.* & ad eam utilitatem rem adhibere, ad quam naturâ vel patrisfamil. instituto destinata est *l. 13. §. fin. l. 15. §. 1. l. 9. §. fin. ff. eod.* quod si non fecerit, ut rectè colat, cogi potest *d. l. 9. pr. eod.* (3) Ratione dotalitii vidua *omnem res curam* suscipere tenetur *l. 1. in fin. ff. usufructuar. quemad. car. rem sc. custodiendo l. 2. d. 1. eam reſciendo, ac ſartam tectam conservando l. 7. §. 2. 3. l. 64. ff. de usufr. l. 7. C. eod. damnaque quantum fieri potest, averrendo l. 1. §. fin. l. 15. l. 65. ff. d. 1.*

LVI.

Quæ ad
iones den
tut ratione
dote & do
taliu.

Visis modis constituendi cum suis effectibus, pro temporis institutique ratione, ad *Ipsa dotalitium persequendi Remedia, actiones* nempe, progredior. Datur itaque Domino, vel ejus heredibus actio & petitoria & possessoria, illaque vel personalis est, vel realis: Personalis, quâ heredes defuncti agunt ad ea, quæ promisit vidua, præstanda, sc. cum semel pro dote acceptaverit dotalitium, Ad actionem in rem pertinet Rei vindicatio, quæ vel directa vel utilis.

Directa datur mariti heredibus adversus quem-
vis possidentem, ut restituat, *a* vel adversus ipsam vi-
duam usufructuariam, si scilicet non modo legitimo
utatur fruatur. *b*

directa ad
versus usus
fructuarius

a Duo siquidem in hac actione sunt extrema, ex par-
te quidem actoris, rei dominium *l. 23. ff. de R. V.* de quo non
dubitabitur quoad heredes, ex parte verò rei conventi,
possessio. *l. 1. C. de alienat. ind. mur.* sumpta possessionis vocu-
là latè, ut & quilibet nudus detentor comprehendatur *l. 9.*
ff. de R. V. nec non qui se liti obtulit, aut dolo malo posside-
re desijt *l. 25. l. 27. ff. d. r.*

b Hoc enim nisi faciat, sed negligendo aut etiam per-
dendo, rebus quibusdam abusa fuerit *l. 1. §. fin. i. usufruct.*
quemad. cav. ea vel ad maiorem diligentiam admonenda,
vel dotalitio privanda, *juxta §. fin. Inst. de usufr. gloss. lands*
recht lib. 1. art. 21. n. 3. ibi Derowegen sind auch sechs Sacken
&c. gloss. Weichb. art. 22. n. 23. ibi es sind auch sechs Sacken.

L IIX.

Actio possessoria ad interdicta refertur, quibus actio pos-
Dominus aut heredes uti possunt, non tantum si ipsi sessoria da-
turbentur, aut si civili sua possessione ab uxore ejusve tur da-
heredibus deicianrur sine dotis illatione, aut alio a- no aut he-
liquo simili modo; sed & quando ab alijs impeditur redibus ej-
mulier, quo minus jure concessio liberè uti queat. jus.

L IX.

Non absimili modo viduæ competit actio pos- viduæ da-
sessoria & petitoria, quarum hæc respicit ipsum do- tum posset-
talitium, *a* vel heredes mariti defuncti, *b* soria & pe-
titoria.

a Et

a Et dicitur rei vindicatio utilis, sive quasi vindicatio, qua utitur vidua pro consequenda sibi competente possessione, non tantum contra defuncti mariti heredes, si hi sponte suâ eam viduæ concedere detrectent; verum etiam adversus extraneum aut quemvis dotalitij possessorem. *arg. l. 1. §. 1. ff. si ag. vectig. arg. l. 10. §. fin. ff. de pignor. Actio.*

b Iure veteri Rei uxoriæ actio, mulieribus pro recuperandâ dote constabat §. 29. *Inst. de act. ibiq. commentat. l. 69. ff. de leg. 1. l. unic. C. de rei. ux. act.* Iure verò hodierno sublatâ rei uxoriæ actione, ex stipulatu actionem dari certum est, qua uxor soluto matrimonio petit, ut sibi dotalitium vel constituatur vel ante constituti vacua tradatur possessio. Cujus ratio est, quod quando intercessere pacta dotalia, non alia sit compendiosior via, quàm exstipulatu agere; cujus fundamentum in favore mulierum residet §. 29. *Inst. de act.* Et hæc maximè in feudali dotalitio obtinent.

LX.

Vbi verò ut servitutem quandam personalem usumfructum in dotalitio petere voluerit, dabitur ei actio Confessoria: *a* sicuti & Negatoria datur heredibus usumfructum competere negantibus. *b*

a Ad hujus actionis exempla, etiam Iurisdictionem, imperium merum, mixtum, & jus patronatus annumerari oportere ex Iasone *in §. ag. Inst. de action. refert Oldendorpius class. 3. act. 4.*

b Qua mariti heredes è contrario rem suam ab asserta servitute liberam declarari petunt, viduamque condemnari, ne impofterum talem servitutem in alieno usurpet. *§. Inst. de action. l. 2. ff. si ususfr. pet. l. 2. §. 1. & seqq. ff. si servit. vind.*

LXI. Da.

datur vi
duæ Con-
fessoria he-
redib. ne-
gatoria,

Datur insuper ratione dotis actio hypothecaria, Datur & hy-
pothecaria.
pro rebus dotalibus, donatione propter nuptias & paraphernis, tam adversus maritum, quam tertios mariti possessores.

l. 29. C. de jur. dos. Nov. 97. c. 6. aush. quod locum. C. de collat. si modo excussio mariti velut debitoris principalis præcesserit gloss. in de l. 29. vers. qui non posiora aush. hoc si debitor. C. de pignorib. quam glossam à Dd. & interpretibus pro communi & probata in consulendo & judicando, sequendam ait Rauchb. q. 33. n. 17.

LXIII.

In terris Saxoniae puto adhuc alio remedio gaudere, si præsertim pacta dotalia non intercesserint, Item conditio
ex lege.
ut sc. conditione ex lege agere possit.

Quæ ex nova quadam datur lege, in qua tamen cautum non est, quo genere actionis experiri debeamus. *text. l. unic. ff. de condict. ex lege* Hanc enim efficaciam constitutiones edictaque principum sine ullo dubio habent, ut obligent omnes in suo territorio subditos, nisi singulari quodam placito eximantur *juxta §. 6. Inst. de jur. nat. gent. & civ. vid. Nobiliss. & Ampliss. Dn. D. Hahn. Observ. ad Vvesenb. ris. de condict. ex leg. n. 5.* Quales leges tam imperiales, tum provinciales imo & municipales utramque paginam indies facere videmus. Tales hodie in Imperio nostro est constitutio pacis publicæ, pignorationis, de Arrestis imperij & aliæ, quæ recessibus imperij ferè omnibus introductæ, subditos obligant. Tales quoque Ducum & Principum in imperio nostro sunt constitutiones, inter quas Electorales Saxonice magnam merentur laudem, quod nempe earum jus pro ratione regionis ac naturæ

populi concinnè sit compilatum. Quando verò extra terras Saxonicas versamur, alia dabitur, hoc casu, actio, ut puta, vel condictio ex pacto nudo, vel ex canone *juxta c. fin. dist. 9. c. dilecti X. de judic.* Nec non jure Saxonico, *text. Landrecht / lib. 2. art. 7. Rittershus. de differ. jur. civ. & Canon. lib. 3. c. 1.* vid. Ampliss. Consultiss. Dn. D. Hahn, *Observ. ad Wesenb. tit. de condict. ex leg. n. 4.* Alia actionum genera quæ mulieri competunt, præsertim quando maritus ad inopiam vergere videtur, vide operose conquesta apud Andr. Rauchb. *p. 1. quæst. 33. per. tot.*

LXIII.

Quomodo
dissolvatur.

Quemadmodum dotalitium certis modis constituitur, ita jam constitutum certis modis, rursus extinguitur *a.* Qui modi considerantur, quatenus vel vivo adhuc vel defuncto jam marito dotalitium dissolvatur. *b.*

a. Dissolvendi modi tum ex juris civilis intentione præscripti videntur sc. *secundum l. 8. l. 3. & 5. C. de repud. Novell. 22. c. 16. Nov. 117. c. 8. §. penult. inst. de usufr.* tum ex juris pontificij præscripto. *c. 4. X. de donat. int. vir. & ux.*

b. Quia non est par ratio juris, ergo nec par juris dispositio circa dissolutionem, sicuti clari textus demonstrant: mulieribus enim non potest id infringi, nisi quid commiserint, marito vivente vel eo mortuo, uti videbimus ex subsequentibus.

LXIV.

Vivo sive
defuncto
marito quo
modo sol-
vatur.

Primus modus quo dotalitium & vivo & defuncto marito extinguitur, sive est mors naturalis uxoris *a,* quem subsequitur alter, Proditio regni *b,* tertius est Renunciatio. *c.*

a. Co:

4. Cohæret enim personæ, atque est contra naturam usufructus, ut ad heredem transeat, *§. penult. inst. de usufr. l. 3. §. fin. ff. quib. mod. usufr. amitt.* Magnif. Dn. Frantzk. *comment. ad ff. tit. eod. n. c. 3. & seqq.* Inde dicit textus noster Leibzucht wehret zu der Frauen Lebtagen / oder so lang sie leibet vnd lebet Lehnr. *c. 31. vers. Leihet auch ein Herr eodem cap. vers. zu ihren Leib- oder Lebtagen.* Certum autem est, hæc verba sive Lebtagen oder so lang sie leibet vnd lebet à Dd. ita intelligi, *ut obligationis limitande causa adjecta videantur, ne scil. perpetua sit obligatio, sed ad certum tempus limitata.* vid. VVehn. *in observ. practic. verb. ihr leben lang vnd nicht länger* / ut ita cum uxore dotalitium expiret *d. l. 3. ff. quib. mod. usufr. amitt. l. penult. C. eod. arg. Nov. 22. cap. 20. Hartm. Pistor. p. 1. q. 4. n. 23. Rauchb. 1. q. 30. n. 1. & seqq. Kotschik tract. de dotalit. art. 2. n. 1.* Cumque mundo quasi mortuæ videantur moniales, quoq; ingressu monasterij apud nos perditur, uti docet Ampliss. & Consultiss. Dn. D. Hahn. *Observ. ad VVes. tit. ad L. Jul. de adul. n. 19. fol. 745.*

6. Quoniam cum dotalitium sit ex beneficio Reipubl. Reipublicæ autem non sit capitalior hostis, quam proditor talis, digna sanè non est uxor hoc beneficio, quæ se etiam ipsâ vitâ indignam reddidit *l. 5. C. ad L. Iul. majest.* ut Cicero, *Nullam in tanti sceleris immanitate puniendam committi crudelitatem arbitretur. Orat. 4. in Catilin.* Quare glossis Lehnr. cum privatione oculorum etiam dotalitio eam carere oportere dicit *cap. 31. n. 4.* tamen Georg. Kotschik *d. tract. de dotalit. c. 5. n. 4.* item Martin. Dobbercinus *in re-pertor. jur. verb. de donat. propt. nupt. testium non minus septem testimonio talem proditorem probandam esse; quamvis in criminalibus duo testes omni exceptione majores ex consuetudine sufficiant* statuit Georg. Schultes *ad process. juris Georg. Kotschik part. 1. art. 30. n. 7.*

c. Per generalem l. penult. C. de pact. l. 7. §. 14. l. 31. l. 47. l. 46. in fin. ff. cod. l. 4. §. 4. ff. si quis cautionib. l. 14. ff. de minorib. Et quidem jurato, juxta solennitatem in renunciatione SCti Velleiani usitatam per text. in c. licet mulieres. 2. X. de jurejur. in 6. gloss. in Landr. lib. 1. 1. art. 3. n. 12. vers. daraus aber gloss. in Landr. lib. 3. artic. 76. n. 6. vers. auch ob sie die forderung desselben/ Rotschitz de dotal. artic. 5. n. 14. Vbi observandum hac simplici renunciatione mulierem non amittere dotalitium, cum in Electoratu Saxonix, neque in judicio, neque extra illud, absque curatoribus quicquam mulieres agere posse, velint textus in Consist. Elector. 15. ibiq. Dan. Moll. n. 2. Berlich. p. 2. concl. 17. n. 104. 105. conclus. 21. n. 5. quare curatore & juramento simul hoc casu interveniente firma demum erit renunciatio gloss. in colum. 6. & 7. c. 56. in Echnrecht. Quæ renunciatio ut plurimum fieri solet si mulieri aliunde fuerit satisfactum, juxta gloss. Landr. l. 1. art. 44. in verb. Trsall vers. Wann möchte dann diese Trsall gloss. in Landr. lib. 3. art. 76. n. 6. vers. Es sey den das man ihr desselben. &c.

LXV.

Vivo mati-
to quibus
mod. dissol-
vatur,

Vivo marito amittitur (1) propter adulterium mulieris a. (2) si insidias marito struxerit b. (3) si cum alijs viris invito marito convivetur vel lavet c. (4) si extra domum mariti pernectetur d. (5) si luxurietur invito marito cum alijs. e. (6) si maritum malitiose deseruerit. f.

a. Quid jure divino, Dens. cap. 22. quid jure civili 101. tit. ff. ad L. iul. de adult. quidque jure Carolino text. art. 120. §. item daß es auch gleicher weise aliisq. locis obtineat, hoc loco, quia est præter rationem instituti, circa materiam adulterij tractare nolumus; ob fœditatem vitandam & matrimo-

matrimonij sacra conservanda poenam hanc statutam esse scimus, ut si vivo marito thorum adulterio contaminaverit, beneficio dotalitij careat. *jure tam communi Nov. 22. Nov. 117. c. 8. l. 8. §. 3. §. 5. C. de repud. quàm Saxonico, cuius peculiare exiat caput, sub fine Speculi Saxon. tit. Von Peinlichen straffen/ vnd erstlich von Ehebruch 2c. §. darben vers. die verleuret alles/ was ihr der Man zur widerstattung ihres zugebrachten Geldes aufgemacht hat/ vnd ihr Ehesgelt dazu. & per textus alios, arg. per gloss. in Lehnr. c. 31. n. 4. quem textum ad casum quo mulier post obitum mariti rectè quidam referrent nisi & hæc ibi sequerentur verba: quo separetur mulier à marito. separatio autem nulla est à mortuo. Possit ad alium quoque casum referri talis poena, nimirum, cum *Constitutio Elect. 19. p. 4. ibiq. Dan. Moll. n. 10. 11. 12.* sine discrimine in adulterij reos poenam capitalem statuerit, deinde autem Augustus Elector, eam mitigandam censuerit, *nimir. Si maritus pro uxore intercedens delictum condonet, seque illi porro cohabitaturum polliceatur, tum quasi in favorem ac honorem hoc pacto reconcillati matrimonij, poenâ mortis remissâ exilio perpetuo eam personam multari, & innocentem conjugem sequi iubeat; ut expressit Dan. Moll. ad d. constit. n. 4.* hoc inquam casu, quando maritus remisit, eam jus dotalitij petendi post obitum mariti non amisisse, nullus dubito *vid. Berlich. p. 3. concl. 50. n. 82. 93.**

b. Et quidem capitales, id quod si de flagitio constet eaque legitimè convincatur *l. 10. ff. sol. matrim.* locum habebit. Abbas in *c. literas de restit. spoliator. c. quemadmodum in fin. de jurejur. & in c. 1. de divor. gloss. in Lehnr. c. 31. n. 4. 5. & 6.* & non sine ratione; cum verba & pacta referenda ad merentes non verò ad delinquentes *l. 88. §. 11. ff. de leg. 1. arg. l. 51. ff. de manumiss. testam.*

c. gloss. Landr. lib. 1. tit. 21. gloss. in Pehur. cap. 31. n. 3. l. 11. §. 3. C. de repud. Quod autem hoc ubique procedat, ut si uxor cum alijs viris laver, illico jus dotalitij amittat, equidem non puto; quia non paucis, in locis receptum est, ut ordinarium & licitum in Republica balneum tum viri, tum mulieres unâ sanitatis conservandæ gratia ingredi-antur. Itaque mentem Imp. esse eam in *Nov. 21. c. 16. & Nov. 117. c. 8. si scil. voluptatis ac explendæ libidinis causa se viris exponant, atque prostituant, quod tunc emittendi dotalitij modus locum habeat jux. l. 8. §. 3. C. de repud.*

d. Si scil. invito marito foris manserit, neg. maritum eum expulerit, præsumitur uxor rem cum alijs habere sus-pectam; Ob sie wieder den willen ihres Mannes / durch
Wuberey / oder vuchelichen sachen halber / des nachtes aus
seinem Hause bleibe / er hette sie dann zuvor / aufgemeben /
oder außgeschlagen *gloss. 2. artic. 21. lib. 1. Landr. addit ta-
men limitationem quandam Imp. in Nov. 117. c. 8. vers. cum
si scil. parentes habeat apud quos possit pertractari, ita ut ex neces-
sitate foris habitet, quæ hîc locum habet.*

e. hoc unico ferè priora complecti viderut, ut si marito invito cum alijs viris luxuriosam agat vitam, iure priverit; quod male quidam ad viduam extendunt, quasi mortuo marito, ob vitam luxuriosam dotalitium quo-que amittat, cum *d. gloss.* tantum videatur intelligere casum viventis, dum expressè dicit wieder seinen willen /
imo *Nov. 22. c. 16. & 117. c. 8. de maritis tantum agunt vi-
ventibus; quare in odiosis hisce odia extendi non præsu-
mo, vid. Beust. tract. de jur. dor. part. 3. c. 6. in intellectu ad
articul. 5. Landrecht. lib. 1. Schultes in addit. ad tract. Rotschin
de dotal. artic. 5. n. 2.*

f. Quod & tempore quo maritus ægritudine grava-
tus maximè spectatur, ut secundum rigorem juris omni

eo quod ex bonis mariti defuncti lucrari poterat privetur.
l. 3. ff. de his quib. ut indign. text. in Constit. Elect. p. 3. constit. 36.
ibiq. Dan. Moller. n. 1. Quatuor tamen limitationes ap-
 positæ sunt (1) nisi heredes mariti mulieri consentiant,
 neque ei hoc casu controversiam moveant, (2) si di-
 vortium legitime sit factum (3) si ipse maritus uxori con-
 donaverit (4) si post offensam in testamento nihilominus
 ei aliquid reliquerit, sive tacite sive expresse *text. constit.*
26. p. 3. in fin. quas collegit Georg. Schultes in addit. ad tractat.
Notschitz de dotal. artic. 5. n. 10.

LXVI.

Defuncto marito, uxor amittit, dotalitium 1.
 non utendo per modum legitimum, e. g. si arbores
 fructu feras cadat a. si prædium depopuletur: maximè,
 si homines terræ adscriptos intempestive dimittat, b.
 si dotalitij jus alijs cedat, si colonos nimium propellat
 c. gravatio colonorum d. & 2. rei interitus, e.

a. Pretiosarum & frugiferarum: quæ vel prædium
 ditaverunt, vel speciosum reddiderunt, *quales recensentur*
hisce verbis Unter fruchtbare Bäume werden gerechnet/
 Eichen/ Buchen/ Weinstöcke/ Feigen/ Castanien/ Dapfell/
 vnd Birne/ vnd alles das nutzbare Früchte trägt *gloss. in*
artic. 28. lib. 2. in Landrecht. l. 1. ff. arbor. furtim. casar. cu-
 jus ratio est, quod omnis usufructuarius causam usufcu-
 ctus, licet meliorem facere possit, deteriore reddere
 non debeat. *l. 13. §. 4. l. 10. l. 15. ff. de usufr.* Inde Ictus Gajus
 suo modo dicit, qui arbores & maximè vites ceciderint tan-
 quam latrones puniendos. *l. 2. ff. arbor. furtim. casar.* si
 enim Forestæ sit noxia arborum immoderata succisio, cau-
sa hæc est amittendi dotalitij, dann das Holz mus, pflög.
 sichen

lichen gehalten werden / damit die Wildfuhr nicht werde
veröset / de quo interdum specialibus constitutionibus in
Waldordnungen provideri solet: Solent aliās principes,
quando feudali quadam lege concedunt nobilibus sylvas,
jus venandi sibi reservare, *quo casu casuram solidam consilii*
sylvafacere nequeunt, ne casura venationi obsis, civiliter siqui-
dem seu pfleglichen / ea uti obstringuntur. Vid. de hūce
VVehn. *observ. Pract. verb. So. sticht. Forst.*

b Si nimium propelleret, fundi adscriptitios Leute
die zu dem Gute geböhren / per eandem rationem l. 13. §. 4.
ff. de usufr. Ac licet Ioachim Schepflitz, receptiones &
dimissiones rusticorum vulgò auff vnd absetzung der Bau-
ren ad viduam pertinere asserat simpliciter tanquam fru-
ctus Iurisdictionis in *Consuetudin. Brandenb. p. 3. tit. 2. §. 11.*
n. 4. cujus etiam mentio facta supra thesi 48. contra tamen
claros textus, non est disputandum, qui ferè receptionis
aut dimissionis non recordantur, sed respiciunt animum
propellendi, quasi quis eo animo propelleret, ut desola-
retur prædium. Landr. lib. 1. artic. 20.

c Si sc. extraneo cedat nihil agit, nihilque juris ad
aliū transfert §. 3. *Instit. de usufr.* nisi quod juxta jus com-
mune & Saxonicum ut videre est Echnr. l. 58. 59. 69.
Wetzbild. art. 39. & 57. VVesenb. n. tit. quib. mod. usufr.
amitt. n. 5. usumfructum amittat l. 66. ff. de jur. dor. Quem-
admodum autem hæc Theorica procedat vide accuratè
tractantem & à contrarijs vindicantem Dn. D. Hahn l. C. tum
clarissimum in *Observ. VVesenb. tit. quib. mod. usufr. amitt. n. 5.*

d Si nimirum subditos in feudo, in quodotalitium
habet ultra usitatum ac solitum morem servitijs, alijsque
oneribus affligat *gloss. Landrecht cap. 5. 6. n. 11. vers. nun*
möchte einer fragen.

e Non entis enim nullæ sunt qualitates, cumque
dota-

dotalitium sit jus in corpore, eo sublato & ipsum jus tolli necesse est. *princ. §. fin. inst. de usufr. l. 2 ff. de usufr. l. 5. §. fin. ff. quib. mod. usufr. fin. l. 10. l. 23 ff. eod.* Quamvis mulier sua habeat patrocina, quasi ex lucro dotis, alijsve bonis mariti, heredes ei damnum resarcire teneri videantur.

LXVII.

Hucusque dictum fere de ijs, quæ *Viva* uxore circa dotalitium observanda sunt: nunc demum quid post *Obitum* viduæ fiat, videndum. Quamvis enim certum sit, usumfructum finitum reverti ad proprietatem, *a* & dictum supra, quod dotalitium ad priorem stipitem, sc. mariti heredes, relabatur: De fructibus tamen ultimi anni major oboritur controversia.

a §. finali. inst. de usufr. l. 16. §. 2. in fin. C. eod. l. 3. ff. quib. mod. usufr. amiss. l. 5. ff. de usu & usufr. leg.

LXIX.

Fructus enim ultimi anni sunt vel naturales *a* vel civiles: *b* Illi, vel à vidua percepti, vel non: *c* Percepti vero sunt vel naturales vel industriales *d*.

a imo merè tales; & sunt sc. illi quos natura, nihil aut parum operante hominis industria, neque interveniente aliquâ operâ producit *l. 45. ff. de usuris. l. 48. princ. ff. de acq. rer. dom.*

b qui sc. occasione rerum seu propter rem oriuntur, ac dicuntur *legitimi*, de quib. videnda *l. 62. pr. ff. de rei vind.* Vel qui à jure ipso proveniunt sine hominum provisione, jure civili introducti, ut sunt merces ædium
I loca.

locatarum, usura, vectura, census annui, decimæ, reditus ex dotali no &c.

c. Percepti illi dicuntur, qui à corpore modò sunt separati: non percepti, vel percipiendi à Dd. illi appellantur, quos aliquis percipere potuit, ut cum dicimus mala fidei possessores teneri etiam de fructibus percipiendis, i. e. qui percipi potuerunt, quasi eos percipere debuerint, ut domino eos possint restituere. *l. 25. §. 4. ff. de hered. petit. l. 1. C. cod. l. 33. ff. de R. V.*

d. Quos sc. natura producere vix potest nisi hominis industria & labor antecesserit. *lex. l. 45. ff. de usur.*

LXIX.

Fructus naturales percepti ac separati ad viduæ heredes pertinent, tam de jure communi, quam Saxonico.

Propterea quod fructus naturales, postquam sunt separati, amplius non dicuntur feudales sed allodiales uti Hartm. Pistor. *lib. 1. quest. 24. n. 38. 39. ex Andr. de Isernia* aliisq; magnis Ictis probat. Eo enim modo fructus suos fecisse nò dubitatur *§. 36. §. 38. inst. de rer. divis.* Percipit autem quis fructus naturales quando vel à solo, ut, cæsà spicâ, aut secto fœno, das; abgemehete und zu Hem gemahete Gras; aut à re, ut in animalibus lanâ deconsâ, lacte expresso, fœtuq; edito, ipse vel alius ejus nomine separaverit, *l. 13. ff. quib. mod. ususfr. amitt. l. 28. de usur. l. 78. ff. de rei vind.* Contra verò nondum percepti, unaußgeho bene Frucht; ad proprietarium pertinere *ex l. 44. ff. de rei vindic.* patet, qui adhuc sunt pendentes & extantes, de quibus tamen non certo constar inter Dd. quibus cedant, Quidam enim tales fructus vel ad novum feudi pos-

possessorem una cum feudo transire, nihilque defunctæ viduæ, vel defuncti vassalli heredes de illis participare, statuunt Col. *decis.* 286. p. 2. n. 111. Quidā cū *const. Electo-ralip.* 3. *constit.* 32. ex ipsis verbis textus juris communis feudalis *c. unic. §. his consequenter.* distinguunt *an uxor ante* Calendas Martij vel post Augustum defuncta fuerit, quod eo casu fructus ad novum feudi possessorem, *si verò* post Cal. Martij, usque ad Augustum, inclusivè moriatur, ad heredes viduæ pertineant, ejus rationes vide apud Schraderum *tr. de feud. p. 2. p. 9. princ. sect. 3. n. 50.* Ioh. Borcholt. *tr. feud. c. 7. rubr. de success.* Rosenthal. *in synops. feud. c. 10. concl. 42. n. 50.* Iure tamen Saxonico fructus hi una cum fundo, cujus pars adhuc sunt *l. 44. ff. de rei vindic.* ad novum feudi possessorem transire videntur *arg. text.* Landr. *lib. 2. art. 58.* vid. Hartm. Pistor. *lib. 4. quest. 24 n. 83.* non habita ferè temporis consideratione, Cui sententiæ etiam adstipulatur Elector Saxon. *Novell. const. p. 3. const. 32. §. die Früchte aber &c.* quando dicit, die Früchte aber so naturales genant werden als Wiesenachs / alleley Obst und dergleichen bleiben dem Lehnsfolger und Grundherren und nicht den Erben / *Cujus ratio est* quod ejusmodi fructus industria aut labore vassalli haud acquirantur, sed eos natura ipsa sua spòte producat. Cessante igitur ratione juris Saxonici, ob quam id fructus industriales vassallo aut heredibus ejus concedit, cessabit quoque ejus dispositio, *per vulgata.*

LXX.

Et quamvis *Fructus Industriales*, juxta Feudistarum communem opinionem modò ad feudi successorem, modò ad ipsum dominum, modo ad viduæ heredes transmitti soleant: *a Iure Saxonico*

tamen, non adhibita aliquâ distinctione omnes ad viduæ heredes pertinent. *b*

a juxta 2. F. cap. 28. §. His consequenter & l. 5. l. 7. §. 1. & seqq. ff. solut. matrim. habita sc. ratione temporis, ut vel tunc cedant mariti heredibus, si illa ante Calendas Martij post Augustum decesserit; ad feudi verò successorem aut ipsum dominum, si ei feudum aperiatur: sic ubi verò medio tempore inter Martium & Augustum decedat ad viduæ heredes pertineant, *per text. 2. F. c. 28. §. his consequenter, VVesenb. rr. de Feud. c. 9. n. 5. Borch. rr. de Feud. c. 7. rubr. de success. n. 95. Berlich. p. 3. concl. 43. n. 25. Zobel. p. 3. diff. 27. n. 2.*

b Qui sc. ex agro sato & rastris subacto, dum in vis esset vidua, provenerunt. Was die Egde bestrichen/und unterbracht ist/ bey Lebzeiten der verstorbenen Wittiben/ ad defunctæ viduæ heredes pertinet *textus in Lando recht/ lib. 2. art. 58. vers. des Mannes Saat. & lib. 3. art. 76. ibi: Stirbet auch die Fraw nach der Saat/ als die Egde daß Land bestrichen/ ist die Saat ihres Mannes. & Gloss. lat. ad text. germ. Landr. lib. 1. art. 58. lit. 6. Zobel. p. 3. diff. 27. n. 105. seqq. Coler. p. 1. decis. 74. n. 2. & seqq. Schrader. d. de feud. p. 2. p. 9. sect. 3. n. 76. Rosenthal. in Synops. feud. c. 10. concl. 42. n. 43. Quorum omnium unicam rationem esse curam laborem & industriam hominis in conquirendis rebus familiaribus, videre licet ex text. constat. Elect. 32. p. 3. ibiq. Dan. Moller. n. 3. Dn Richter p. 1. decis. 50. n. 3. idque ob identitatem rationis in hortorum quoque fructibus valere certum est; ut si in vidua vira fossi, culti, satique fuerint, fructus inde provenientes ad viduæ heredes pertineant, *d. text. Landr. lib. 2. artic. 58. Novell. Elector. p. 3. consil. 32. §. 1. quod in his procedere puto*
qui*

qui curâ & industria hominis producuntur, quales sunt rapæ, pastinacæ, pisa hortulana, lactuca, alique fructus sine cura hominum debiles; in piris vero, pomis, cerasis, glandibus, aliisque fructibus naturalibus secus est, vid. Coler. p. 2. decis. 286. n. 111. Quibus hanc limitationem ferè antenominati, Dd. ex text. Landrecht / lib. 2. ars. 58. vers. des Mannes saet/ die Er mit sinem Pfluge wircket/ die ist verdienet/ als die Egde darüber gehet/ addunt, ut in hoc casu id quidem ita procedat, utrumq; tamen scilicet *seminationem* & *rastrationem* copulativè requiri: unde sufficere haud arbitror, si ager semel aut bis aratus fuerit, nisi etiam semen fuerit projectum, rastrisque subactum, vid. Coler. p. 2. decis. 286. n. 105. & seqq. Dn. Richter. p. 1. decis. 56. n. 3. qui hoc præjudiciis quibusdam firmat. Vt & Dan. Moll. p. 3. consil. 32. n. 3.

LXXI.

Civiles deniq; fructus quod attinet, circa eos distinguendum est, utrum dies eorum, vidua vivente, venerit, a nec ne *b*

a Vbi vivente vidua dies venerit, tales fructus ad heredes viduæ transmitti ex jure communi nemo dubitaverit, siquidem secundum, l. 7. §. 1. ff. de usufruct. quoscunque redditus ac obventiones ex ædificiis aliisque rebus ad usufructuarium pertinere, certum est; adeo, ut jus in re sibi acquirant, quod jus acquisitum morte usufructuarii & scilicet viduæ, heredibus adimi vix quisquam asseret, sed omne id (sc. quod, ut usufr., morte non fuit dissolutum) ad heredes transmittet, arg. l. 62. ff. de R. I. arg. l. 59. ibid. c. 15. qui in jus 46. de R. I. in 6. & l. 177. ff. de R. I. juris n. nomine omnia commoda & incommoda defunctæ viduæ hoc casu denotantur, per l. 3. f. de benor.

posseſſ. Sie & jure Saxonico indubium est quin fructus civiles, quorum dies venit vivente adhuc vidua ad heredes ejus spectent, *text. express. in Landr. lib. 2. art. 58. vers.* Zins von Mühlen: sic etiam *constit. Elector. 32. p. 3. §.* Was aber/ constituitur, was aber keine Feldfrüchte / sondern acris wisse zehende/ Pächte vnd einkommen / auff und aus den Lehnaütern sind/waß die zur Zeit des Verstorbenen Lehnmanns betaget gewesen/ folgen sie dessen Erben. *Matth. Coler. p. 1. decis. 74. n. 2. & 2. decis. 252. n. 2. & decis. 216. n. 120. Hartm. Pistor. lib. 1. q. 24. n. 94. Berlich. p. 3. conclus. 22. n. 1. & seqq. concl. 44. n. 3.*

b Si autem ante diem, quo fructus debentur, exspiret, *jure communi*, pro rata temporis inter heredes viduæ & novū fendi possessorem dividendi sunt, *per generalem text. l. 7. ff. sol. matrim. l. un. §. 9. C. de rei uxor. act.* *Hartm. Pistor. p. 1. q. 24. n. 60. & 61.* Jure autem Saxonico subdistinguitur: an nimirum dies reddituum, pensionum vel decimarum, *intra aut post 30. diem à morte viduæ venerit nec ne.* *Priori casu*, idem ad heredes viduæ pertinent, cum hocce tempus scil. triginta dierum sit jacentis hereditatis, intra quod hereditas à nemine gravari potest. *text. exp. in Landrecht. lib. 1. art. 22. post pr. vers.* anders sol Er. *ibi* sol keine gewalt haben/ in dem guht biß an den dreißigsten/ *glossag. ordinaria n. 3. Novell. Elector. Sax. p. 3. const. 32. §.* Das jener so an Zinsen/ oder Korn/ Pächten oder inne halb den dreißigsten sellig/ oder betaget wird / gehöret auch den Erben. *Vbi Dan. Moller. n. 5. Matth. Coler. p. 2. decis. 255. n. 128. Hartm. Pistor. p. 1. q. 24. n. 95. Rauchb. p. 2. q. 22. n. fin. Jacob. Schultes in addit. ad rr. de dotalitio Rot-schütz. art. 25. n. 8. Berlich. p. 3. conclus. 22. n. 31. & conclus. 44. n. 3. 4. 5. 6 & 7. Magn. D. Richter. p. 1. decis. 56. Qui tamen in partibus Thuringiæ, semper contrariū & scilicet pro agnatis*

natis, nō attenta constitutione Electorali, pronunciatum
fuisse, certis quibusdam præjudiciis allatis docet, *ibid. n. 13.*
Et hæc pro instituti ratione, ex frequentissima ac incul-
tissima dotalitiorū materia, hinc inde excerptis suffici-
at: quæ quidē pro materiæ præstantia plenius & accura-
tius adornata proponere erat animus; verū cum tem-
pus satis breve, aliæque, quibus animus sæpè dittringi
solent occupationes, plenius deliberandi consilium non
admittant, abrumpo, & si quid minus concinnè vel mi-
nus accuratè positum inveniatur, non mihi, lector be-
nevole, sed temporis angustia id imputare limatio-
remque aliquando (si Deus vitam & otium lar-
giatur) discursum benevolè expectare
velis, rogo.

INTERIM SOLI SYMMO IEHOVÆ
SYMMA GLORIA.

